

PROVEDBENI PROGRAM GRADA NOVALJE ZA RAZDOBLJE 2021.-2025. GODINE

Novalja, siječanj 2022. godine

Sadržaj

1. UVOD	4
Strateški okvir	5
1.1. Djelokrug rada.....	7
1.2. Vizija	7
1.3. Misija.....	8
1.4. Organizacijska struktura upravnih tijela	8
2. OPIS IZAZOVA I RAZVOJNIH POTREBA	13
2.1. Proračun	13
2.2. Društvo	17
2.3. Zdravstvo.....	19
2.4. Kultura i kulturna baština.....	24
2.5. Obrazovanje	27
2.6. Civilna zaštita i sigurnost	30
3. GOSPODARSTVO.....	33
3.1. Gospodarska infrastruktura i potporne institucije	35
3.2. Tržište rada.....	37
3.3. Turizam	39
3.4. Poljoprivreda	45
4. INFRASTRUKTURA	47
4.1. Vodoopskrba i odvodnja	47
4.2. Gospodarenje otpadom.....	48
4.3. Promet	51
4.4. Swot analiza	56
5. PRIORITETI I MJERE.....	58
6. STRATEŠKI PROJEKTI GRADA NOVALJE DO 2025. GODINE	68
7. INDIKATIVNI FINACIJSKI OKVIR.....	68
8. OKVIR ZA PRAĆENJE I IZVJEŠTAVANJE	69
POPIS SLIKA.....	72
POPIS TABLICA	72
PRILOG 1.	73

PREDGOVOR

Poštovane sugrađanke i sugrađani,

zahvaljujući na povjerenju koje ste mi iskazali na lokalnim izborima, ističem kako mi je iznimna čast i ponos sljedeće četiri godine obnašati dužnost vašeg gradonačelnika te naglašavam kako je osnovni prioritet u ovom mandatnom razdoblju daljnji napredak i razvoj naše Novalje.

Provedbeni program Grada Novalje za razdoblje 2021.-2025. godine je strateški dokument koji se, sukladno zakonskim obvezama, donosi za vrijeme trajanja mandata gradonačelnika i ove Uprave Grada Novalje. U njemu se za navedeno razdoblje definiraju ključne mjere, aktivnosti i strateški projekti kojima ćemo podići ukupnu kvalitetu života svih građana našeg grada.

Naša vizija je učiniti Novalju digitalnim i transparentnim gradom, koji je predvodnik gospodarskog razvoja i turističkih aktivnosti, za što vjerujemo da naš grad ima sve potrebne preduvjete i kapacitete. Uz svakodnevne aktivnosti koje se provode i poduzimaju, ovaj dokument predstavlja smjernice razvoja i glavne stupove projektnih aktivnosti kojima ćemo zajednički ostvariti naše planove. Nesporno je da su turizam, gospodarski razvoj te projekti vezani uz ove sektore ključni za zadovoljstvo i kvalitetu života građana, no uz takve aktivnosti, ova gradska Uprava ne zapostavlja niti društveni razvoj grada i građana, ponajprije kroz kulturu, sport i obrazovanje, kao i sve druge aspekte života u zajednici. U ovom mandatu, cilj gradske Uprave je da niti jedan segment života u zajednici ne bude zapostavljen i da razvojem svakog segmenta života doprinosimo ukupnom razvoju naše Novalje.

Cilj nam je realizirati što više planiranih projekata i programa, što će u značajnoj mjeri ovisiti i o dostupnim izvorima financiranja od strane fondova EU, nacionalnih izvora, županije i u konačnosti izvornim prihodima Grada, no mnogi projekti su već pokrenuti i uopće nije pitanje da li će biti realizirani.

Kao punopravni grad Europske unije, Novalja ima potencijal koje može i mora iskoristiti, a ovaj dokument je temelj i jedan od bitnih uvjeta prilikom prijave na natječaje za dodjelu sredstava, stoga je potreba za donošenjem ovog dokumenta itekako važna.

GRADONAČELNIK

Ivan Dabo

1. UVOD

Kontekst i metodologija izrade Provedbenog programa Grada Novalje

U razdoblju do 2020. godine važeći strateški dokument Grada Novalje bila je *Strategija ukupnog razvoja Grada Novalje 2016. – 2020.*, sukladno Zakonu o strateškom planiranju i upravljanju razvojem Republike Hrvatske (*»Narodne novine« broj 123/17, članak 26.*). Grad Novalja pokrenuo izradu srednjoročnog akta strateškog planiranja – Razvojni program *Grada Novalje 2021. – 2027.*, čija svrha je osigurati strateški okvir za gospodarski rast i razvoj, koji će omogućiti poboljšanje kvalitete života lokalnog stanovništva.

Provedbeni programi jedinica lokalne samouprave kratkoročni su akti strateškog planiranja koji opisuju i osiguravaju postizanje ciljeva, ako je primjenjivo, iz srednjoročnog akta strateškog planiranja i poveznicu s proračunom jedinice lokalne samouprave. Provedbeni program jedinice lokalne samouprave donosi se za vrijeme trajanja mandata izvršnog tijela jedinice lokalne samouprave i vrijedi za taj mandat. Slijedom navedenog, *Odlukom o pokretanju postupka izrade Provedbenog programa Grada Novalje za razdoblje od 2021. do 2025. godine* (KLASA: 302-01/21-01/01, URBROJ: 2125/06-01/01-21-1) pokrenut je proces pripreme izrade dokumenta službenog naziva Provedbeni program Grada Novalje za razdoblje 2021-2025.

Zbog najave objave rezultata Popisa stanovništva 2021. godine u siječnju 2022. te su isti objavljeni sukladno najavi, Provedbeni program Grada Novalje za razdoblje 2021.-2025. godine je izrađen u siječnju 2022. godine.

Proces izrade Provedbenog programa Grada Novalje za razdoblje 2021-2025. godine odvija se u nekoliko faza, kako slijedi:

1. Izrada analize stanja
2. Definiranje baze projekata koji će se započeti i/ili realizirati do 2025. godine
3. SWOT Analiza
4. Prijedlog vizije i smjerova razvoja
5. Razrada mjera, aktivnosti i projekata, u skladu sa strateškim ciljevima Nacionalne razvojne strategije
6. Predlaganje nacrtu Provedbenog programa Grada Novalje za razdoblje 2021.-2025.
7. Usvajanje Provedbenog programa Grada Novalje

Za izradu analize stanja korišteni su interni i eksterni relevantni podaci, poput Izvješća o izvršenju proračuna Grada Novalje (2016.-2020.), Plan gospodarenja otpadom Grada Novalje (2016.-2020.), podataka Državnog zavoda za statistiku, Financijske agencije, Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, Hrvatske gospodarske komore, Registra udruga, Upisnika poljoprivrednika te izvješća drugih nacionalnih institucija i službenih baza podataka.

Zakonodavni okvir

Zakonom o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske (*»Narodne novine« broj 123/17*) uređen je sustav strateškog planiranja u Republici Hrvatskoj na svim razinama upravljanja (nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini) te način pripreme, izrade, provedbe, izvješćivanja, praćenja provedbe i učinaka te vrednovanja akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave. Na temelju članka 15. stavka 2. Zakona o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske (*»Narodne novine«, broj 123/17*), Vlada Republike Hrvatske je 2018. godine donijela *Uredbu o smjernicama za izradu akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave* (*»Narodne novine«, broj 89/2018*). Sustav strateškog planiranja u RH temelji se nacionalnim (*Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine*), regionalnim, odnosno županijskim (*Planovi razvoja jedinica regionalne/područne samouprave za razdoblje 2021-2027.*) te lokalnim (*Provedbeni programi jedinica lokalne samouprave za razdoblje 2021-2025.*) aktima strateškog planiranja.

U skladu s navedenim, Provedbeni program Grada Novalje za razdoblje 2021.-2025. predstavlja kratkoročni strateški akt kojim će se definirati mjere, aktivnosti te razvojni projekti Grada Novalje, a koji su usklađeni sa strateškim okvirom hijerarhijski viših akata, odnosno s Nacionalnom razvojnom strategijom Republike Hrvatske do 2030. godine te će, nakon donošenja istog, biti usklađen s Planom razvoja Ličko-senjske županije za period 2021-2027. Obvezni sadržaj Provedbenog programa Grada Novalje za razdoblje 2021-2025. utvrđen je člankom 18. *Uredbe o smjernicama za izradu akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave* (*»Narodne novine«, broj 89/2018*).

Strateški okvir

NRS 2030 usklađena je s ciljevima nove regionalne i kohezijske politike Europske unije za razdoblje 2021.-2027.:

1. Pametnija Europa (*Smarter Europe*),
2. Zelena Europa bez ugljika (*Greener, low-carbon Europe*),
3. Povezaniya Europa (*More connected Europe*),
4. Socijalnija Europa (*More social Europe*) i
5. Europa bliža građanima (*Europe closer to citizens*)

Strateški okvir NRS 2030, kao krovni nacionalni strateški akt na koji se potom veže i strateški smjer razvoja na regionalnoj i lokalnoj razini sastoji se od sljedećih razvojnih smjerova i strateških ciljeva (dalje: SC):

∠ **Razvojni smjer 1. Održivo gospodarstvo i društvo**

- SC 1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo
- SC 2. Obrazovani i zaposleni ljudi
- SC 3. Učinkovito i djelotvorno pravosuđe, javna uprava i upravljanje državnom imovinom
- SC 4. Globalna prepoznatljivost i jačanje međunarodnog položaja i uloge Hrvatske

∠ **Razvojni smjer 2. Jačanje otpornosti na krize**

- SC 5. Zdrav, aktivan i kvalitetan život
- SC 6. Demografska obnova i bolji položaj obitelji
- SC 7. Sigurnost za stabilan razvoj

∠ **Razvojni smjer 3. Zelena i digitalna tranzicija**

- SC 8. Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost
- SC 9. Samodostatnost u hrani i razvoj biogospodarstva
- SC 10. Održiva mobilnost
- SC 11. Digitalna tranzicija društva i gospodarstva

∠ **Razvojni smjer 4. Ravnomjeran regionalni razvoj**

- SC 12. Razvoj potpomognutih područja i područja s razvojnim posebnostima
- SC 13. Jačanje regionalne konkurentnosti

Dokument je usklađen s višegodišnjem financijskim okvirom EU te aktima strateškog planiranja povezanim s uvjetima koji omogućavaju provedbu fondova Europske unije u razdoblju od 2021-2027. definiranim *Odlukom o utvrđivanju akata strateškog planiranja povezanih s uvjetima koji omogućavaju provedbu fondova Europske unije u razdoblju od 2021. do 2027. godine, rokova donošenja i tijela zaduženih za njihovu izradu (Vlada Republike Hrvatske, KLASA: 022-03/20-04/352, URBROJ: 50301-05/16-20-6)*, a koja je u skladu s *Prijedlogom uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o utvrđivanju zajedničkih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu plus, Kohezijskom fondu i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo i financijskih pravila za njih i za Fond za azil i*

migracije, Fond za unutarnju sigurnost i Instrument za upravljanje granicama i vize (COM(2018) 375 final).

Dokument je također usklađen s Nacionalnim planom razvoja otoka 2021.-2027.

Nakon donošenja Plana razvoja Ličko-senjske županije za razdoblje 2021-2027. godine, Provedbeni program Grada Novalje za razdoblje 2021-2025. godine bit će usklađen sa posebnim ciljevima županijskog Plana razvoja.

1.1. Djelokrug rada

Novalja je dobila status jedinice lokalne samouprave 1997. godine, odvajanjem od tadašnje općine Pag. U sastavu Grada Novalje nalazi se sljedećih dvanaest naselja: Novalja, Stara Novalja, Gajac, Lun, Jakišnica, Potočnica, Dubac – Varsan, Metajna, Zubovići, Kustići, Vidalići i Caska.

Grad je samostalan u odlučivanju u poslovima iz samoupravnog djelokruga u skladu s Ustavom Republike Hrvatske i zakonom, te podliježe nadzoru zakonitosti rada i akata tijela Grada Novalje.

Grad u samoupravnom djelokrugu obavlja poslove lokalnog značenja kojima se neposredno ostvaruju prava građana, a koji nisu Ustavom ili zakonom dodijeljeni državnim tijelima i to osobito poslove koji se odnose na:

- uređenje naselja i stanovanje
- prostorno i urbanističko planiranje
- promet na svom području
- održavanje cesta
- komunalno gospodarstvo
- primarnu zdravstvenu zaštitu
- socijalnu skrb
- brigu o djeci
- odgoj i osnovno obrazovanje
- kulturu, tjelesnu kulturu i sport
- zaštitu i unapređenje prirodnog okoliša
- civilnu i protupožarnu zaštitu
- zaštitu potrošača
- ostale poslove sukladno posebnim zakonima

1.2. Vizija

Vizija Grada Novalje počiva na već uspostavljenim odnosima na tržištu, na percepciji od strane lokalnog stanovništva i turista te na isticanju specifičnosti koji ga razlikuju od konkurentskih destinacija. Novalja je prema svojoj viziji razvijena i međunarodno prepoznata turistička destinacija namijenjena parovima i mladima, sportskim rekreativcima i obiteljima i mjesto

visokog životnog standarda zahvaljujući razvoju gospodarskih aktivnosti u području turizma, poljoprivrede, malog i srednjeg poduzetništva temeljenog na održivom razvoju.

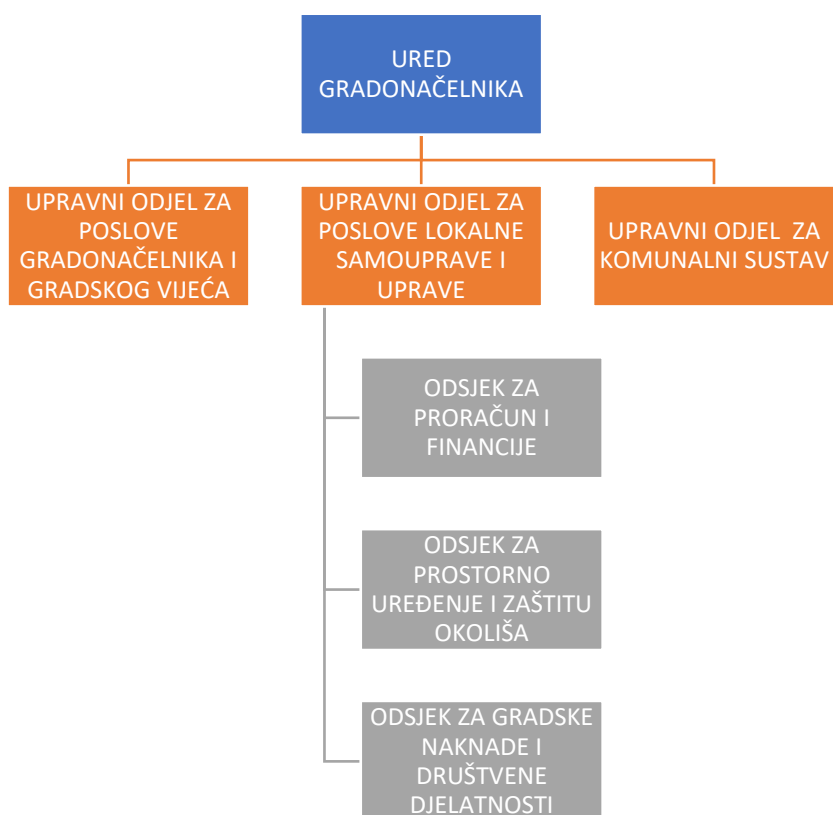
1.3. Misija

Misija Grada Novalje je učinkovito i odgovorno upravljanje povjerenim javnim poslovima efikasnim, odgovornim i transparentnim radom, iskorištavanje svih mogućnosti za razvoj u skladu sa interesima i potrebama svih svojih građana, osiguranje uvjeta za kontinuirani gospodarski, društveni i kulturni razvitak Grada, promicanje poduzetništva, konkurentnosti i inovacija, otvaranje radnih mjesta i na posljétku povećanje kvalitete života lokalnog stanovništva.

1.4. Organizacijska struktura upravnih tijela

Gradsku upravu čine upravna tijela. Upravna tijela gradske uprave obavljaju upravne, strukovne i druge poslove iz samoupravnog djelokruga Grada te poslove državne uprave ukoliko su preneseni na Grad u skladu sa zakonom, Statutom i drugim propisima. Organizacijsku strukturu Gradske uprave Grada Novalje prikazuje slika u nastavku.

Slika 1. Organizacijska struktura Gradske uprave Grada Novalje

Gradonačelnik usmjerava rad i djelovanje tijela Gradske uprave u obavljanju poslova iz njihovog samoupravnog djelokruga te nadzire njihov rad.

Upravnim tijelom upravlja pročelnik. Unutarnjom ustrojstvenom jedinicom upravlja voditelj. Pročelnik, odnosno voditelj, organizira i usklađuje rad upravnog tijela. Za zakonitost i učinkovitost rada upravnog tijela pročelnik odgovara Gradonačelniku. Za zakonitost i učinkovitost rada unutarnje ustrojstvene jedinice voditelj odgovara pročelniku upravnog tijela. Upravna tijela obavljaju upravne, strukovne i druge poslove iz samoupravnog djelokruga Grada te poslove državne uprave ukoliko su preneseni na Grad u skladu sa zakonom, Statutom i drugim propisima. Upravna tijela gradske uprave osnivaju se u skladu s rasporedom i opsegom poslova prema srodnosti, ustrojstvenoj povezanost i potrebi učinkovitog obavljanja poslova. U gradskoj upravi nalaze se sljedeća upravna tijela:

- 1. Upravni odjel za poslove Gradonačelnika i Gradskog vijeća** bavi se upravnim i stručnim poslovima koji se odnose na: obavljanje stručnih, savjetodavnih, protokolarnih i upravnih poslova za potrebe gradonačelnika i zamjenika, Članova Gradskog vijeća i Vijeća mjesnih odbora, obavljanje strukovnih, upravnih i tehničkih poslova u svezi pripreme sjednica Kolegija gradonačelnika, Gradskog vijeća te njihovih radnih tijela, obavljanje poslova u svezi prigodnih svečanosti, sudjelovanje u pripremi akata koje donosi gradonačelnik, Gradsko vijeće i radna tijela, obavljanje tehničkih i općih poslova za potrebe svih upravnih odjela, poslove u svezi s ravnopravnim odnosima službenika i namještenika u odjelu, poslove u svezi izdavanja koncesijskih odobrenja za obavljanje djelatnosti na pomorskom dobru, suradnju sa saborskim zastupnicima, osobito u postupku donošenja i izmjene propisa iz područja lokalne samouprave, te suradnju s Članovima županijske skupštine, osobito u postupku donošenja i izmjene akata koje su od posebne koristi za Grad Novalju, obavljanje poslova kojima se ostvaruje suradnja s drugim jedinicama lokalne samouprave u tuzemstvu i inozemstvu, obavljanje poslova kojima se osigurava suradnja gradskih odjela s državnim tijelima i građanima, sređivanje nekretnina u vlasništvu grada odnosno sređivanje imovine grada te vođenje imovinsko - pravnih postupaka vezanih uz gradsku imovinu (prodaja zemljišta, kupnja zemljišta izvlaštenja), sudjelovanje Grada u sudskim postupcima te imovinsko - pravnim postupcima, obavljanje poslova prijemne kancelarije i otpremne poste, zaštita i očuvanje arhivskog gradiva, poslove vezane uz zaštitu i spašavanje, poslove vezane uz ostvarivanje prava na pristup informacijama, tekuće održavanje i čišćenje poslovnih prostora koje koristi Gradska uprava, ostale poslove sukladno posebnim zakonima i nalogima Gradonačelnika.
- 2. Upravni odjel za poslove lokalne samouprave i uprave** bavi se upravnim i stručnim poslovima koji se odnose na: izradu izvršenja Proračuna Grada, izradu obračuna Proračuna, poslove praćenja realizacije Proračuna, poslove likvidature financijskih dokumenata za Proračun i gradsku upravu, uspostavu evidencije o imovini Grada Novalje, poslove u svezi pripreme i predaje izjave o fiskalnoj odgovornosti, blagajničko poslovanje, poslove obračuna i isplate plaća za službenike i namještenike Grada i

korisnike proračuna, poslove razreza i naplate gradskih poreza i prihoda, prisilnu naplatu naknada i doprinosa koji su prihod proračuna Grada, osiguranje lokalnih potreba stanovništva u oblasti brige o djeci, obrazovanja i odgoja, javnom zdravlju i socijalnoj skrbi, zadovoljavanje potreba stanovnika u kulturi, zaštita i očuvanje kulturne baštine te upravljanje kulturnim objektima, osiguranje lokalnih potreba stanovništva u Sportu i tehničkoj kulturi kroz izradu i provedbu programa javnih potreba u Sportu, inspekcijske poslove gdje zakonom nije utvrđena nadležnost tijela državne uprave, praćenje stanja u prostoru i vođenje informacijskog sustava prostornog uređenja, pripremu te praćenje izrade i donošenja dokumenata iz područja prostornog i urbanističkog uređenja, pripremanje, organiziranje i praćenje provođenja mjera zaštite i unapređenja okoliša, poticanje poduzetničkih aktivnosti i korištenje prostornih kapaciteta u vlasništvu Grada, ugovaranje zakupa javnih površina u vlasništvu Grada, izdavanje dozvola za obavljanje autotaksi prijevoza, poslove u svezi s ravnopravnim odnosima službenika i namještenika u odjelu, pripremanje stručnih prijedloga, nacрта i prijedloga akata i drugih materijala iz djelokruga rada odjela, druge poslove koji mu posebnim zakonom i drugim propisima te odlukama Gradskog vijeća i Gradonačelnika budu stavljeni u nadležnost

- 3. Upravni odjel za komunalni sustav** bavi se upravnim i stručnim poslovima koji se odnose na: poslove iz oblasti komunalnog gospodarstva, uređenje naselja i graditeljstva, prometa i veza, planiranje i pripremanje projekata i stručnih podloga vezanih za realizaciju kapitalnih projekata Grada, unapređenje kvalitete stanovanja, izgradnju i održavanje komunalnih objekata te izgradnju i održavanje komunalne infrastrukture (nerazvrstane ceste, javna rasvjeta, zelene površine, oprema na zelenim površinama), suradnju s tijelima mjesne samouprave u realizaciji njihovih programa, poslove i vođenje postupaka javne nabave za gradska upravna tijela, uspostavu evidencije o imovini Grada Novalje, uređenje prometa na području grada, obavljanje poslova u svezi prometnog komunalnog redarstva i nadziranja komunalnog reda, inspekcijske poslove gdje zakonom nije utvrđena nadležnosti tijela državne uprave, poticanje poduzetničkih aktivnosti i korištenje prostornih kapaciteta u vlasništvu Grada, uspostavu sustava za korištenje sredstava iz Strukturnih fondova Europske unije kao i suradnja sa svim tijelima unutar Grada na pripremi i implementaciji projekata sufinanciranih iz fondova EU, predlaganje i kandidiranje projekata od interesa za grad i obavljanje stručnih poslova vezanih za programe Europske unije i Republike Hrvatske, izradu akata i vođenje postupka za dodjelu koncesija, upis u registar, praćenje izvršavanje koncesijskih ugovora i izrada propisanih izvješća, poslove u svezi s ravnopravnim odnosima službenika i namještenika u odjelu, pripremanje stručnih prijedloga, nacрта i prijedloga akata i drugih materijala iz djelokruga rada odjela; druge poslove koji mu posebnim zakonom i drugim propisima te odlukama Gradskog vijeća i Gradonačelnika budu stavljeni u nadležnost.

Sljedeća tablica prikazuje broj zaposlenih po odjelima Gradske uprave Grada Novalje.

Tablica 1. Broj zaposlenih u Gradskoj upravi

Odjel	Upravni odjel za poslove Gradonačelnika i Gradskog vijeća	Upravni odjel za poslove lokalne samouprave i uprave	Upravni odjel za komunalni sustav
Zaposleni	16	13	15

Izvor: Grad Novalja

Gradsko vijeće je predstavničko tijelo građana i tijelo lokalne samouprave, koje donosi odluke i akte u okviru prava i dužnosti Grada, te obavlja i druge poslove u skladu s Ustavom, zakonom i Statutom Grada Novalje. Gradsko vijeće Novalje ima predsjednika i dva potpredsjednika te 13 vijećnika. Uloge i odgovornosti Gradskog vijeća su:

- donosi Statut Grada
- donosi Poslovnik o radu
- donosi Odluku o uvjetima, načinu i postupku gospodarenja nekretninama u vlasništvu Grada
- donosi Proračun i Odluku o izvršavanju proračuna
- donosi Polugodišnji i godišnji izvještaj o izvršenju proračuna
- donosi Odluku o privremenom financiranju
- odlučuje o stjecanju i otuđenju pokretnina i nekretnina i drugom raspolaganju imovinom Grada u visini pojedinačne vrijednosti više od 0,5 % iznosa prihoda bez primitaka ostvarenih u godini koja prethodi godini u kojoj se odlučuje, ako je stjecanje i otuđivanje nekretnina i pokretnina te raspolaganje ostalom imovinom planirano u proračunu i provedeno u skladu sa zakonom
- donosi Odluku o promjeni granice Grada
- uređuje ustrojstvo i djelokrug upravnih odjela i službi
- donosi Odluku o kriterijima za ocjenjivanje službenika i načinu provođenja ocjenjivanja
- osniva javne ustanove, ustanove, trgovačka društva i druge pravne osobe, za obavljanje gospodarskih, društvenih, komunalnih i drugih djelatnosti od interesa za Grad
- daje prethodne suglasnosti na statute ustanova, ako zakonom ili Odlukom o osnivanju nije drugačije propisano
- donosi Odluke o potpisivanju sporazuma o suradnji s drugim jedinicama lokalne samouprave, u skladu s općim aktom i zakonom
- raspisuje lokalni referendum
- bira i razrješava predsjednika i potpredsjednike Gradskog vijeća
- bira i razrješava potpredsjednike i članove radnih tijela Gradskog vijeća
- donosi Odluku o kriterijima, načinu i postupku dodjele javnih priznanja i dodjeljuje javna priznanja
- imenuje i razrješava i druge osobe određene zakonom, ovim Statutom i posebnim odlukama Gradskog vijeća
- donosi odluke i druge opće akte koji su mu stavljeni u djelokrug zakonom i podzakonskim aktima.

Kao nositelj izvršne vlasti gradonačelnik obavlja poslove iz samoupravnog djelokruga Grada Novalje propisane Statutom, sukladno ovlaštenjima utvrđenim u Zakonu o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi te u odredbama niza posebnih zakona kojima se uređuje prostorno i urbanističko uređenje i planiranje, komunalno gospodarstvo, predškolski odgoj i obrazovanje, primarna zdravstvena zaštita i socijalna skrb, kultura, sport i tehnička kultura, zaštita i unapređenje prirodnog okoliša, zaštita i spašavanje, promet na području grada te ostale djelatnosti. Gradonačelnik usmjerava rad i djelovanje tijela gradske uprave u obavljanju poslova iz njihovog samoupravnog djelokruga i nadzire njihov rad. Na području Grada osnivaju se mjesni odbori, kao oblici mjesne samouprave, a radi ostvarivanja neposrednog sudjelovanja građana u odlučivanju o lokalnim poslovima.

Na području Grada osnovani su mjesni odbori:

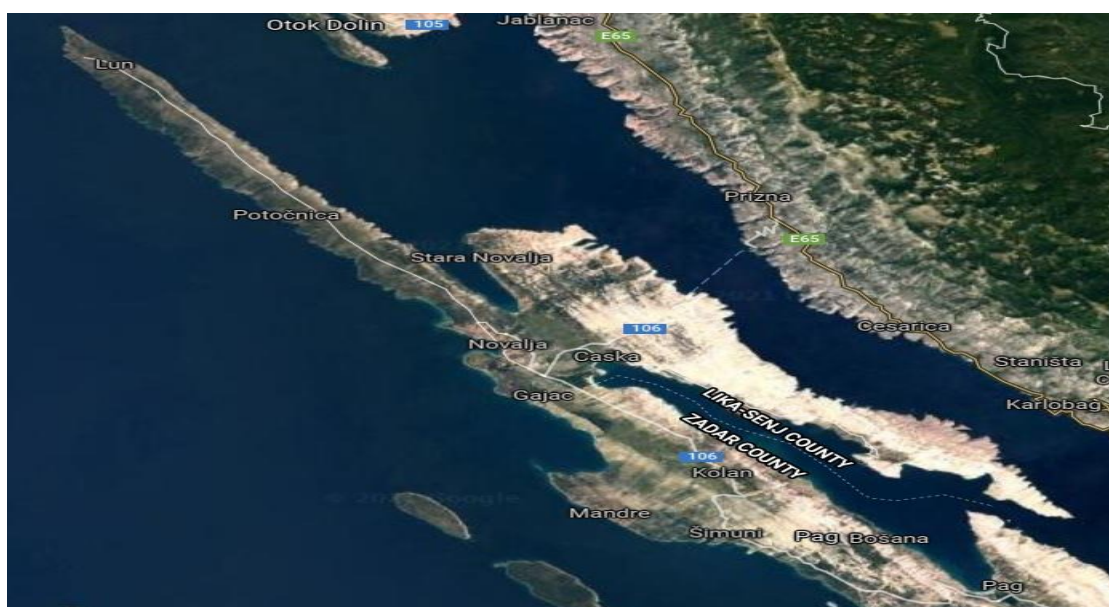
1. Mjesni odbor Novalja za naselja: Novalja (Novalja, Škuncini stani – jug, Šankovi stani, Škuncini stani - sjever, Dabovi stani, Vidasovi stani, predio Bonaparte, Dubac – Varsan), Potočnica (Borovićevo stani i Šonjevo stani) i Caska,
2. Mjesni odbor Stara Novalja za naselje: Stara Novalja,
3. Mjesni odbor Lun za naselje: Lun (Tovarnele, Lun, Dudići i Mulobedan),
4. Mjesni odbor Jakišnica za naselje: Jakišnica (Jakišnica, Gager i Stanišće),
5. Mjesni odbor Metajna za naselje: Metajna,
6. Mjesni odbor Zubovići za naselje Zubovići,
7. Mjesni odbor Kustići za naselja: Kustići i Vidalići,
8. Mjesni odbor Gajac za naselje: Gajac

2. OPIS IZAZOVA I RAZVOJNIH POTREBA

Osnovni podaci

Grad Novalja, jedinica lokalne samouprave u sastavu Ličko - senjske županije, smješten je na otoku Pagu. Površina Grada Novalje iznosi 92,36 km² što je 1,74 % površine županije 32,8% površine otoka Paga. Na jugoistočnom dijelu Grad Novalja dijeli kopnenu granicu sa Zadarskom županijom i Općinom Kolan. Značaj prostornog položaja Grada Novalje u Ličko - senjskoj županije rezultat je njegove lokacije na turistički atraktivnom prostiru i prometnim pravcima od državnog i županijskog značaja. Središnjim područjem Grada Novalje, kao jedinice lokalne samouprave, prolaze dvije državne ceste (D – 106 i D – 107) te županijska cesta Ž – 5151, uz koju paralelno prolaze glavni magistralni sustavi telekomunikacija, vodoopskrbe i elektroopskrbe. Ostala prometna infrastruktura ima prvenstveno županijski i lokalni značaj, a čine ju pomorske odnosno trajektne veze koje povezuju Grad sa ostalim područjima Ličko-senjske županije te omogućavaju pristup do drugih dijelova prometne mreže države i županije na kopnu.

Slika 2. Položaj Grada Novalje

Izvor: Obrada autora

2.1. Proračun

Prema istraživanju Instituta za javne financije¹ u 2018., 2019., 2020. i 2021. godini proračun Grada Novalje ocijenjen je ocjenom izvrstan 5 čime je svrstan na listu najtransparentnijih gradova u Hrvatskoj. Objavljivanjem rezultata želi se ukazati na važnost proračunske

¹ <https://www.ijf.hr/upload/files/file/osvrti/119.pdf>

transparentnosti kojom se poboljšava komunikacija i povjerenje građana u lokalne vlasti, ali i potiče odgovornost lokalnih vlasti. Kako na jasan i transparentan način informirao svoje građane o trošenju javnih sredstava grad od 2018. godine objavljuje publikaciju naziva „Proračun u malome“ koja prikazuje sažetak proračuna u kojem se nalazi struktura prihoda i rashoda. U nastavku je dan prikaz planiranih rashoda odnosno ulaganja u 2021. godini iz navedene publikacije.

Tablica 2. Primjer „Proračuna u malom“ – struktura svih rashoda u 2021. godini

Struktura svih rashoda	Iznos (u HRK)
Promicanje gospodarskog i turističkog razvoja	12.756.000
Mjesni odbori	2.886.000
Razvoj i sigurnost prometa	4.250.000
Prostorno uređenje i stanovanje	1.977.000
Upravljanje gradskom imovinom	2.740.000
Održavanje komunalne infrastrukture	5.806.000
Izgradnja komunalne infrastrukture	2.248.000
Dječji vrtić Carić	4.170.000
Centar za kulturu	950.000
Gradska knjižnica	418.000
Istraživanje i zaštita arheološke baštine	260.000
Donacije vjerskim zajednicama	270.000
Zaštita i spašavanje	1.769.000
Socijalna skrb	1.599.000
Obrazovanje	824.000
Razvoj sporta i rekreacije	530.000
Zdravstvo	520.000
Zaštita okoliša	489.000
Financijski rashodi	1.195.500
Javna uprava i administracija	4.977.000

Bruto plaće zaposlenih	4.300.000
Gradsko vijeće	332.500
Otplata glavnica, zajmova i sl.	6.670.000
Namjenski prihodi proračunskih korisnika iz vlastitih prihoda	783.000

Izvor: „Proračun u malom“ Grada Novalje za 2021. godinu

U nastavku dajemo pregled planiranih proračunskih iznosa za 2021. godinu u odnosu na 2020. godinu kako slijedi u Tablici 3.

Tablica 3. Planirani proračunski iznosi za 2022. godinu u odnosu na 2021. godinu

Redni broj	Prihodi i primici	Plan 2021.	Plan 2022.	Razlika (4/3)	Indeks (4/3)
1	2	3	4	5	6
1.	Prihodi od poslovanja	62.393.500,00	84.930.000,00	22.536.500,00	136,12
2.	Prihodi od prodaje nefinancijske imovine	2.106.500,00	2.000.000,00	-106.500,00	94,94
3.	Primici od financijske imovine i zaduživanja	4.000.000,00	-	-4.000.000,00	/
	UKUPNO	68.500.000,00	86.930.000,00	18.430.000,00	126,91

Izvor: Grad Novalja

[\(proracun_grada_novalje_za_2022g_s_projekcijama_za_2023-2024g.xls \(live.com\)\)](#)

Proračun Grada Novalje za 2022. godinu usvojen je na sjednici Gradskog vijeća Grada Novalje od 22. prosinca 2021. godine (Županijski glasnik Ličko-senjske županije br. 41/2021) , sa planiranim prihodima i primicima u iznosu od 86.930.000,00 kuna, a i planiranim rashodima i izdacima u iznosu od 86.930.000,00 kuna. U planirani Proračun za 2022. kao i projekcije za 2023. i 2024. godinu prema danim uputama Ministarstva financija bili su uključeni i svi vlastiti prihodi i primici proračunskih korisnika Grada Novalje koji su prijavljeni u Registar proračunskih korisnika (Dječji vrtić Carić Novalja, Gradska knjižnica Novalja, Centar za kulturu Grada Novalje).

Tablica 4. Prikaz planiranih iznosa prihoda i primitaka Grada Novalje

REDNI BROJ	KORISNIK	PLANIRANO	PROMJENA IZNOS	NOVI IZNOS
1.	Grad Novalja	66.815.000,00	-6.743.000,00	60.072.000,00
2.	Dječji vrtić Carić Novalja	1.570.000,00	+342.000,00	1.912.000,00
3.	Gradska knjižnica Novalja	33.000,00	0,0	33.000,00
4.	Centar za kulturu Grada Novalje	82.000,00	1.000,00	83.000,00
		68.500.000,00	-6.400.000,00	62.100.000,00

Izvor: Grad Novalja

(https://www.novalja.hr/db/db_dir/news/extra_dir/proracun/obrazlozenje_uz_iii_izmjene_i_dopune_proracuna_za_2021_godinu.pdf)

U tablici 4. dan je prikaz planiranih iznosa prihoda i primitaka Grada Novalje kao i vlastitih prihoda i primitaka proračunskih korisnika prije i nakon izmjena. Izmjenama i dopunama Proračuna Grada Novalje za 2021. godinu obuhvaćeni su i viškovi/manjkovi proračuna i proračunskih korisnika iz prethodne godine u ukupnom iznosu od 2.594.186,37 kn koji po korisnicima iznosi kako slijedi:

- Grad Novalja +2.368.184
- Dječji vrtić Carić +200.556
- Gradska knjižnica Novalja +67
- Centar za kulturu Grada Novalje +25.379

Tablica 5. Proračunski plan Grada Novalje za 2022. godinu i projekcije za 2023. i 204. godinu

PRORAČUNSKJE PROJEKCIJE (u HRK)	
2022.	86.930.000,00
2023.	80.010.000,00
2024.	60.000.000,00

Izvor: Proračun Grada Novalje

2.2. Društvo

Analizom postojećeg stanja suživota obuhvaćeni su sljedeći segmenti:

- Demografija
- Zdravstvo
- Socijalna skrb
- Udruge i organizacije civilnog društva
- Kultura i kulturna baština

Demografija

Novalja je 2021. godine bila najgušće naseljena jedinica lokalne samouprave na području Ličko - senjske županije. S površinom od 93,36 km² i ukupno 3.667 stanovnika u 10 naselja, gustoća naseljenosti 2021. iznosila je 39,28 stanovnika po km², što je 4 puta više od prosjeka Županije (8,0 stanovnika po km²).

Prema posljednjem popisu stanovništva iz 2021. godine, na području Grada Novalje evidentirano je 3.667 stanovnika, dok je na razini Ličko senjske županije evidentirano 42.893 stanovnika, a usporedba ovih podataka ukazuje na činjenicu da je na području Grada Novalje svega 8,55% od ukupnog stanovništva Ličko-senjske županije. Najveći broj stanovnika zabilježen je u naseljima Stara Novalja (288 stanovnika), Metajna (254), Zubovići (177 stanovnika), Lun (147 stanovnika), Kustići (136 stanovnika) te Jakišnica (119). S druge strane, najmanji broj stanovnika zabilježen je u naseljima Dubac-Varsan (6 stanovnika), Potočnica (9 stanovnika), Vidalići (23 stanovnika), Caska (25 stanovnika), te Gajac (86 stanovnika). U tri najveća naselja živi 19,60% od ukupnog broja stanovnika Grada.

Tablica 6. Popis stanovništva Grada Novalje iz 2021. godine

POPIS STANOVNIŠTVA 2021.	
NOVALJA	3.667
CASKA	25
DUBAC-VARSAN	6
GAJAC	86
JAKIŠNICA	119
KUSTIĆI	136
LUN	147
METAJNA	254
NOVALJA	2.405
POTOČNICA	9
STARA NOVALJA	288
VIDALIĆI	23

ZUBOVIĆI	177
LIČKO-SENJSKA	42.893
REPUBLIKA HRVATSKA	3.888.529

Izvor: Popis stanovništva 2021., DZS

Prema podacima iz Državnog zavoda za statistiku/ Popis stanovništva 2021. u Gradu Novalja postoje 1499 kućanstava i 2329 stambenih jedinica. Naselje Novalja obuhvaća 934 kućanstva dok najviše zabilježenih kućanstava imaju naselja Stara Novalja 124, Metajna 112, te Zubovići 94. Naselje Lun ima 68 kućanstva, naselje Jakišnica 47, Kustići 46 kućanstva i Gajac 38, a najmanje zabilježenih kućanstava posjeduju naselja Vidalići 15, Caska 11, Potočnica 6 i Dubac-Varsan 4 kućanstva. Što se tiče stambenih jedinica naselja koja obuhvaćaju najviše stambenih jedinica su naselje Lun 181, Zubovići 136, Stara Novalja 135, Metajna 127 i Jakišnica 87. Naselje Kustići ima 48, a naselje Gajac 45 stambenih jedinica. Najmanje zabilježenih stambenih jedinica imaju naselja Potočnica 15, Vidalići 13, Caska 12, i Dubac-Varsan 6. Naselje Novalja obuhvaća 1524 stambene jedinice.

Tablica 7. Popis kućanstava i stambenih jedinica 2021. godine za Grad Novalju

Popis kućanstava i stambenih jedinica na području Grada Novalje		
	Kućanstva	Stambene jedinice
NOVALJA	1.499	2.329
CASKA	11	12
DUBAC-VARSAN	4	6
GAJAC	38	45
JAKIŠNICA	47	87
KUSTIĆI	46	48
LUN	68	181
METAJNA	112	127
NOVALJA	934	1.524
POTOČNICA	6	15
STARA NOVALJA	124	135
VIDALIĆI	15	13
ZUBOVIĆI	94	136

Izvor: Popis stanovništva 2021., DZS

Novalja godinama nosi status jednog od najpoželjnijeg gradova za život u Republici Hrvatskoj, što potvrđuje veći broj doseljenih u odnosu na iseljene odnosno pozitivni migracijski saldo. U razdoblju od 2011. do 2020. godine unutarnji je migracijski saldo bio pozitivan u svakoj od navedenih godina, a posebice u 2019. kada se iz drugih krajeva Republike Hrvatske doselilo 119 osoba. Inozemni migracijski saldo je bio pozitivan u većini promatranih godina izuzev 2014., 2016. i 2017. godine kada je sveukupno iz Novalje u inozemstvo iselilo 40 osoba više nego što se iz inozemstva doselilo. Sveukupni migracijski saldo na području grada je u promatranom razdoblju bio pozitivan te je iznosio 851. Tablica 8. prikazuje navedena migracijska kretanja.

Tablica 8. Unutarnji i inozemni migracijski saldo Grada Novalje

Migracijski saldo	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Unutarnji	81	76	145	18	33	49	4	119	110	55
Inozemni	6	4	4	-7	7	-18	-15	56	94	30
Ukupno	87	80	149	11	40	31	-11	175	204	85

Izvor: Stanovništvo – pregled po gradovima i općinama, rujan 2021., DZS

U tablici 9. dan je prikaz procjene prirodnog prirasta Grada Novalje u razdoblju između 2011. i 2020. godine. Zabrinjavajuću činjenicu predstavlja kontinuirani prirodni pad, koji je povezan s trendom demografskog starenja u Republici Hrvatskoj. U svim promatranim godinama, izuzev 2011., prirodni prirast je na području Grada Novalje bio negativan te ukupno iznosi -195 za razdoblje od 2011. do 2020. godine

Tablica 9. Stanovništvo – procjena prirodnog kretanja Grada Novalje, 2011. – 2020.

Grad/Općina Novalja	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Živorodeni	41	28	36	38	28	22	25	30	39	43
Umrli	38	55	40	43	71	42	52	57	70	57
Prirodni prirast	3	-27	-4	-5	-43	-20	-27	-27	-31	-14

Izvor: Gradovi u statistici, rujan 2021., DZS

Prema DZS - ovoj procjeni stanovništva, ukupan broj stanovnika je između 2011. i 2020. godine uglavnom rastao. Iznimke su 2015. i 2017. godina, gdje dolazi do blagog pada broja stanovnika u odnosu na prethodnu godinu. Najveći zabilježeni pad stanovnika je u 2020. godini. u iznosu od 3.667 stanovnika.

Tablica 10. Stanovništvo - stanovništvo Grada Novalje, 2011. – 2020.

Grad/Općina Novalja	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Popis stanovništva 2021.	3.739	3.788	3.929	3.942	3.932	3.961	3.938	4.030	4.109	3.667

Izvor: Gradovi u statistici, rujan 2021., DZS

2.3. Zdravstvo

U djelatnosti primarne zdravstvene zaštite stanovništva na području Grada Novalje djeluje Dom zdravlja Novalja. Osnivač i vlasnik Doma zdravlja Novalja je Ličko - senjska županija, a osnovan je Odlukom županijske skupštine Ličko - senjske županije 29. ožujka 2007. godine. Dom zdravlja Novalja, temeljni nositelj zdravstvene zaštite na primarnoj razini na području

Grada Novalje te pruža usluge primarne i specijalističko - konzilijarne zdravstvene zaštite. Djelatnosti koje Dom zdravlja Novalja obuhvaća su:

- Obiteljska (opća) medicina
- Dentalna zdravstvena zaštita
- Zdravstvena zaštita žena (2 puta tjedno)
- Patronažna zdravstvena zaštita
- Laboratorijska dijagnostika MB laboratorija
- Sanitetski prijevoz
- Zdravstvena njega u kući
- Fizikalna medicina i rehabilitacija
- Oftalmologija (1 do 2 puta mjesečno)
- Zdravstvena zaštita predškolske djece (1 puta mjesečno)

U Domu zdravlja Novalja sveukupno je u 2020. godini bilo zaposleno 20 djelatnika od čega je 13 zdravstvenih, a 7 nezdravstvenih djelatnika. Nedostatak zdravstvenih radnika prvenstveno se očituje kod djelatnosti koje imaju samo jednog zaposlenog, zbog korištenja godišnjih odmora i bolovanja (patronažna služba, zdravstvena njega u kući). U sklopu ustanove posluju 2 ordinacije privatne prakse obiteljske (opće) medicine i 1 privatna ordinacija za dentalnu zdravstvenu zaštitu te jedna privatna ljekarna. U Dom zdravlja Novalja dolazi jedanput mjesečno psihijatar. Ustanova provodi Nacionalni program prevencije raka dojke u vidu dolaska na otok pokretnog mamografa. Odaziv žena je 80%. Pored toga u DZ Novalje je postavljen vanjski defibrilator.

Ustanova nema organiziranu palijativnu skrb odnosno nema ugovorenog koordinatora za palijativu i mobilni palijativni tim već se vrše kućne posjete obiteljskog liječnika, patronaže i HMP. DZ Novalja nema organizirana dežurstva kao ni ispostave.

Dom zdravlja Novalja ima organiziran prijevoz (usluge medicinskog prijevoza, prijevoz materijala i uzoraka) do sekundarnih zdravstvenih ustanova korištenjem sanitetskih vozila.

Kao odgovor na pojavu bolesti COVID-19 organiziran je rad covid ambulante te su organizirana besplatna cijepljenja građana.

Za kvalitetniju i dostupniju zdravstvenu zaštitu broj zdravstvenih djelatnika nije dostatan. Nedostatak drugih zdravstvenih radnika nadovezuje se na potrebne specijalizacije. Osim zdravstvenih radnika prisutan je i nedostatak nezdravstvenih radnika: pravnik-pravna služba, računovođa-računovodstvo, kućni majstor – tehnička služba. Prema planu nedostaju slijedeće grane specijalizacije: fizikalna medicina i rehabilitacija, interna medicina i pedijatrija. Prostorni kapaciteti uglavnom su dostatni za razvoj ustanove. Eventualno, bile bi potrebne preinake postojećeg prostora. Medicinska oprema koju ustanova posjeduje dostatna je za redovan rad u svim djelatnostima primarne i specijalističko-konzilijarne zdravstvene zaštite. Oprema koja je potrebna i koja bi digla kvalitetu usluga su ultrazvuk i rendgen.

U razdoblju od 2016. do kraja 2020. godine Grad Novalja je za zdravstvene usluge (Dom zdravlja i Hitna medicinska pomoć) ukupno planirao 2,655,000.00 HRK proračunskih sredstava od čega je realizirano 2,107,006.67 HRK ili 79,36%. U 2016. godini je realizirano

47,88% od ukupno planiranih sredstava za navedenu godinu, u 2017. godini 132,68%, u 2018. godini 94,50%, u 2019. godini 109,17% i u 2020. godini 47,76% od ukupno planiranih sredstava.

Tablica 11. Iznos planiranih i realiziranih proračunskih sredstava Grada Novalje za zdravstvene standarde, 2016. – 2020.

Godina	Sredstva gradskog proračuna za zdravstvene standarde od 2016. do kraja 2020. godine (SVEUKUPNO) u HRK		
	Ukupno planirano	Ukupno realizirano	Postotak realizacije
2016.	755,000.00	361,529.6	47,88%
2017.	350,000.00	464,367.91	132,68%
2018.	500,000.00	472,523.58	94,50%
2019.	500,000.00	545,869.55	109,17%
2020.	550,000.00	262,716.03	47,76%
Ukupno	2,655,000.00	2,107,006.67	79,36%

Izvor: Proračun Grada Novalje i Godišnji izvještaj o izvršenju proračuna, 2016. – 2020.

Socijalna skrb definirana je Zakonom o socijalnoj skrbi, kao organizirana djelatnost od javnog interesa za Republiku Hrvatsku, čiji je cilj pružanje pomoći socijalno ugroženim osobama, kao i osobama u nepovoljnim osobnim ili obiteljskim okolnostima, koja uključuje prevenciju, promicanje promjena, pomoć u zadovoljavanju osnovnih životnih potreba i podršku pojedincu, obitelji i skupinama, u svrhu unapređenja kvalitete života i osnaživanja korisnika u samostalnom zadovoljavanju osnovnih životnih potreba te njihovog aktivnog uključivanja u društvo.

Prema Odluci o socijalnoj skrbi na području Grada Novalje, poslove u svezi s ostvarivanjem prava iz socijalne skrbi obavljaju Odsjek za gospodarstvo, gradske naknade i društvene djelatnosti i Socijalno vijeće Grada Novalje. Socijalno vijeće imenuje Gradsko vijeće Grada Novalje na mandat od četiri godine. Socijalno vijeće čine predsjednik, zamjenik i pet članova.

Korisnik socijalne skrbi je samac ili obitelj koji nemaju dovoljno sredstava za podmirenje osnovnih životnih potreba, a nisu u mogućnosti ostvariti ih svojim radom ili prihodom od imovine ili drugih prihoda. Tu spadaju sljedeći korisnici:

- samac sa primanjima do 1.000,00 HRK
- dvočlana obitelj sa primanjima do 1.700,00 HRK
- tročlana obitelj sa primanjima do 2.300,00 HRK
- četveročlana obitelj sa primanjima do 2.800,00 HRK, a ako obitelj ima više od četiri člana, cenzus prihoda se povećava za svakog člana za 400,00 HRK

Prema posebnim uvjetima tu spadaju i:

- dijete, udovica i roditelji poginulog, umrlog, zatočenog ili nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata
- dijete hrvatskog ratnog vojnog invalida iz Domovinskog rata (sve skupine oštećenja organizma sukladno zakonu)
- hrvatski ratni vojni invalidi iz Domovinskog rata (sve skupine oštećenja organizma sukladno zakonu)

Korisnici imaju prava socijalne skrbi kako slijedi:

- pravo na pomoć za podmirenje troškova stanovanja
 - pravo na pomoć za podmirenje troškova najamnine
 - pravo na pomoć za podmirenje troškova komunalne naknade
 - pravo na pomoć za podmirenje troškova utroška vode i kanalizacije
 - pravo na pomoć za podmirenje troškova odvoza kućnog smeća
 - pravo na pomoć za podmirenje troškova električne energije
- pravo na pomoć za skrb o djeci
 - pravo na pomoć za novorođeno ili usvojeno dijete
 - pravo na pomoć za podmirenje troškova boravka djece u jaslama i vrtiću
 - pravo na pomoć za djecu s teškoćama u razvoju
 - pravo na pomoć za podmirenje troškova školske marande
 - pravo na pomoć za troškove prijevoza redovnih učenika i studenata
 - pravo na pomoć u školovanju
 - pravo na pomoć za sufinanciranje smještaja i prehrane učenika u učeničkim domovima
- pravo na pomoć u prehrani
- pravo na jednokratnu novčanu pomoć
- pravo na pomoć za podmirenje pogrebnih troškova

Korisnik može istodobno ostvariti više pojedinačnih prava odnosno oblika pomoći, ako njihovo istodobno ostvarivanje ne proturječi svrsi za koju je ostvarivanje namijenjeno.

Na području Grada djeluje Udruga umirovljenika Grada Novalje. Kroz svoj rad Udruga ima za cilj poboljšanje statusa i položaja umirovljenika u Novalji. Udruga okuplja umirovljenike s prebivalištem na području Grada Novalje, surađuje s fondom mirovinskog osiguranja, vodi brigu o socijalnoj zaštiti i skrbi, zastupa interese svojih članova i svih umirovljenika u Gradu Novalji te se brine i pomaže članovima koji su bolesni, sami ili su materijalno ugroženi i loše situirani.

Grad Novalja, kao vrstu potpore, umirovljenicima sa manjim mirovinama isplaćuje božićnice. 2021. isplaćene su božićnice umirovljenicima sa mirovinama nižim od 2.500,00 HRK. Božićnicu je ukupno podiglo 404 umirovljenika za što je isplaćeno 93.400,00 kuna. Od toga je božićnice u iznosu od 300,00 kuna podiglo je 126 umirovljenika (mirovina do 1.500,00 kuna) dok je božićnice u iznosu od 200,00 kuna podiglo je 278 umirovljenika (mirovina 1.000,01 - 2.000,01 kuna).

Udruge i organizacije civilnog društva

Na području Grada Novalje djeluje 60 civilnih udruga i organizacija civilnog društva, što je prikazano tablicom u nastavku.

Tablica 12. Udruge i organizacije civilnog društva na području Grada Novalje

Naziv udruge/organizacije civilnog društva	
Klub odbojke na pijesku 'Zrće' Novalja,	Udruga ovčara i proizvođača paškog sira grada Novalje 'Zaglava',
Udruga vinogradara, vinara i maslinara grada Novalje "Težak",	Vatrogasna zajednica grada Novalje,
Teakwon - do klub 'Novalja',	Ženska klapa Muštre,
Teniski klub Novalja,	Udruga taksi prijevoznika grada Novalje,
Odbojkaški klub 'Novalja',	Udruga malih dioničara 'Turist' d.d. Novalja,
Kickboxing klub 'Nevera',	Ronilački klub 'Dupin' Novalja,
Udruga vlasnika apartmana i poslovnih prostora turističko - stambenog naselja Gajac,	Udruga umirovljenika grada Novalje,
Klub tajlandskog boksa 'Nevera' Novalja,	Udruga hrvatskih branitelja veterana Domovinskog rata Novalja,
Sportsko - kulturno društvo Stara Novalja,	Lovačka udruga Šljuka Novalja,
Savez za športski ribolov na moru Ličko - senjske županije,	Športsko ribolovno društvo 'Luc' Novalja,
Udruga građana Stara Novalja,	K.U.D. 'Novalja',
Zajednica sportova Grada Novalje,	Udruga za promicanje kulture 'Global art',
Klub Škuncini stani margari,	Ekološka udruga 'Maslina' Lun,
Dobrovoljno vatrogasno društvo Novalja,	Dobrovoljno vatrogasno društvo 'Lun',
Sportsko društvo Olimp Novalja,	Klaster za turizam i maslinarstvo Olea Lun,
Športsko društvo 'Mornar',	Športsko ribolovno društvo 'Tararajka',
Udruga 'Nova Punta',	Udruga lunjskih maslinara,
Lovačka udruga 'Ris - barrett' Novalja,	Lunjski vrtovi maslina,
Udruga navijača Hajduk 'Torcida Novalja',	Športsko društvo 'Kustići',
Udruga vlasnika i korisnika nekretnina i zemljišnih čestica na području Škuncini stani Jug,	Udruga Veli škoj Zubovići,
Lovačko društvo 'Jarebica' Novalja,	Sportsko društvo 'Vilinjak',
Udruga za pomoć djeci s teškoćama u zdravlju "Sunce velo",	Sportsko društvo 'Lagum',
Udruga povremenih prebivatelja i vlasnika nekretnina Potočnica,	Planinarsko društvo Kanjoj,
Udruga iznajmljivača smještaja grada Novalja,	Udruga "Stare užance otoka Paga",
Društvo prijatelja HNK Hajduk u Novalji,	Dobrovoljno vatrogasno društvo Barbat, i
Plivački klub 'Portić' Novalja,	Sportsko društvo 'Metajna'.
Udruga rokera grada Novalje Urgan,	Udruženje obrtnika Novalja
Ronilački klub 'Amfora' St.Novalja,	Udruga "Novaljske šapice"

Ogranak Matice hrvatske u Novalji,	Pokret za život, ogranak Novalja
Streljački klub "Nevera" Novalja,	
Nogometni klub 'Novalja',	

Izvor: Grad Novalja

Grad Novalja je u razdoblju od 2016. do kraja 2020. godine za udruge i organizacije civilnog društva ukupno izdvojio 14,314,527.15 HRK.

Za organizacije koje imaju središte u Gradu Novalji izdvojeno je 12,809,448.39 HRK. U 2016. godini je izdvojeno 24,45%, u 2017. godini 21,59%, u 2018. godini 21,53%, u 2019. godini 21,93% i u 2020. godini, obilježenoj pojavom bolesti COVID-19, 10,50%.

Za organizacije koje imaju središte u drugim dijelovima Republike Hrvatske Grad je izdvojio 1,505,078.76 HRK od čega je u 2016. godini izdvojeno 15,63%, u 2017. godini 23,54%, u 2018. godini 23,90%, u 2019. godini 21,96% i u 2020. godini 14,96%.

Grad Novalja planira rekonstrukciju i dogradnju postojećeg sportskog centra. Ukoliko prijava bude uspješna projekt bi se trebao financirati iz Programa ruralnog razvoja unutra mjere 7 „Temeljne usluge i obnova sela u ruralnim područjima“.

Projektom se planira rekonstrukcija i dogradnja postojećeg prizemnog objekta. Dogradnjom i nadogradnjom planirana je izvedba prostora za zatvoreno vježbanje (fitness), preuređenje svlačionica, platforma (gledalište) i uređenje pripadajućeg terena uz objekt. Planira se izgradnja pomoćnog nogometnog igrališta sa umjetnom travom dim cca 100x64 m sa pripadajućim zaštitnim pojasom. Sportski kompleks bi se još sastojao od 4 teniska terena 1 (jednog) košarkaškog igrališta sa pripadajućim tribinama i uređenjem okoliša u cijelom obuhvatu. Planira se izraditi rasvjeta terena (nogomet, košarka, tenis) kako bi se mogle održavati natjecanja i treninzi po noći te samim time bi se omogućio cjelodnevno korištenje sportskog centra. Planirano vrijeme provedbe je od lipnja 2022. godine do rujna 2023. godine. Ukupna vrijednost projekta iznosi 7.850.000,00 HRK (s PDV-om)

2.4. Kultura i kulturna baština

Brojni arheološki nalazi i ostaci sa područja Grada Novalje govore o prošlosti života na njegovim prostorima. Zbog svog specifičnog položaja, luka današnje Novalje imala je značajnu ulogu u vremenima vladavine rimskoga carstva te je predstavljala nezaobilazno pristanište za mnoge brodove koji su tada plovili Jadranskim morem. Uz luku je polako nastalo i razvijalo se naselje koje je dobilo latinsko ime Navalia (u prijevodu pristanište) prema kojem je i Grad kasnije dobio ime. Prema arheološkim istraživanjima, tijekom petog i šestog stoljeća su se u Novalji izgradile tri velike crkve na različitim mjestima u luci. One nisu služile samo stanovnicima Novalje i obližnjih naselja nego i mornarima i putnicima koji su se, čekajući nastavak puta, zatekli u Novalji. Dokaz da je luka korištena i prije same izgradnje navedenih sakralnih objekata je rimski vodovod „Talijanova buža“ iz 1. stoljeća koji je danas najznačajniji arheološki lokalitet u Gradu Novalji. Vodovod je isklesan u živom kamenu te je dugačak oko 1,2 km, širok do 70 cm i visok do 40 m i ima 9 nadzemnih otvora, tzv. Odiha. Taj jedinstveni rimski akvadukt je napajao Novalju vodom iz novaljskog polja. Ulaz u vodovod nalazi se unutar Gradskog muzeja u kojem se još nalazi dio novaljskog kulturnog i etnološkog nasljeđa.

Osim akvadukta među najznačajnijim arheološkim nalazima ističu se tri ranokršćanske bazilike iz 4. i 5. stoljeća, a ostaci podnog mozaika jedne od njih mogu se pronaći unutar gotičke crkve Majke Božje od Ružarija u središtu grada te u dvorištu iza nje. U arheološkoj zbirci Stomorica sačuvani su ostaci crkvenog namještaja. Veliku vrijednost ima relikvijar, koji se nalazi u Arheološkom muzeju u Zadru. U Novalji je pronađen i jedan od najstarijih prikaza lika Majke Božje s natpisom Maria na istočnoj obali Jadrana. Prema legendi, na području naselja Caske nalazilo se i rimsko naselje Cisse, koje je u 4. stoljeću uslijed potresa propalo i potonulo.

U središtu Grada svojom se arhitekturom ističu župna crkva Sv. Katarine i crkva Majke Božje od Ružarija, nazivana i Mala crkva koja je u današnjoj veličini sagrađena u 17. st. na temeljima ranokršćanske bazilike, odnosno srednjovjekovne crkve. Iznad oltara nalazi se čudotvorna slika Majke Božje koja je proplakala u 16. stoljeću.

Dio kulturne baštine predstavlja i otkriće ostataka potonuloga trgovačkog broda s teretom amfora (osnovna ambalaža za prijevoz vina, ulja i mnogih drugih gospodarskih proizvoda, izrađena od otpornoga keramičkog materijala koji tisućljećima odolijeva razornim prirodnim utjecajima) iz 1. stoljeća prije Krista uz istočnu obalu otoka Paga, u Podvelebitskom kanalu, u uvali Vlačkoj Maloj. Nalazište je zaštićeno 2004. godine.

Narodni običaji Novalje posebno se očituju kroz pjesmu, ples i narodnu nošnju. Novaljsko pjevanje „Nakanat“ starinsko je pjevanje koje je sačuvano do danas, pjeva se dvoglasno u paru, a karakteriziraju ga deseterac i staccat otegnuto “oj”. Glavni motivi za nastanak ove poetsko - umjetničke forme bili su važni događaji iz života samih žitelja, poput vjenčanja ili krštenja, pripadnost otoku i zavičaju, sretne i nesretne ljubavi, a u pjevanju su svoje mjesto pronašle i mnoge budnice i pjesme iz drugih krajeva. U čast svim naraštajima koji su očuvali tradiciju, svake godine se na sv. Katarinu, zaštitnicu Novalje, 25. studenoga održava festival pučkog pjevanja Pisme nakanat.

U Gradu Novalji djeluje folklorna skupina Naški koja neguje istoimeni tradicionalni ples. Pleše se u narodnoj nošnji. Glazbena podloga za izvođenje ove ritmičke igre je mišnica s dvojnomo sviralom. U Novalji se neguje i klapska muzička forma koju karakterizira višeglasno *a cappella* pjevanje.

Iako je novaljska narodna nošnja vrlo slična paškoj, postoje i određene razlike. Paška čipka, konkretno ženska pokrivača, jedan je od simbola otoka i nezaobilazan dio folklor. Tradicionalna nošnja Grada Novalje izložena je u gradskom muzeju.

Do pojave bolesti COVID-19 i proglašenja pandemije u Gradu Novalji se tradicionalno održavala manifestacija „Izložba paške ovce i paškog sira“. Manifestacija je imala za zadaću promociju paške ovce i paškog sira kroz turističku prezentiraju te istodobno znanstvenim pristupom unaprijediti razvoj stočarstva na Pagu. Manifestaciju suorganizira Hrvatski zavod za poljoprivrednu savjetodavnu službu, Ispostava Novalja te Hrvatski stočarski centar i Agronomski fakultet iz Zagreba.

Među manifestacijama svakako valja spomenuti i Novaljsko kulturno ljeto koje započinje uoči Antonje – blagdana sv. Antona (13. lipnja), koji se ujedno slavi i kao Dan Grada Novalje. Višednevni program prožet je raznim kulturno-umjetničkim, zabavnim i sportskim sadržajima – umjetničkim izložbama, koncertima ozbiljne glazbe, nastupima klapa, ansambala i folklornih skupina, promocijama i prodajnim izložbama knjiga, kazališnim i filmskim predstavama na otvorenom, koncertima zabavne glazbe i zabavnim programima, sportskim natjecanjima i sl.

Kao izdvojene dijelove programa tijekom Novaljskog kulturnog ljeta, ističemo Novaljsko glazbeno ljetovanje, u sklopu kojeg se organiziraju koncerti klasične glazbe, te Novaljski trijatar koji u sebi objedinjuje kazališne predstave.

U nastavku je dan prikaz kulturnih dobara na području Grada Novalje. Na području naselja Novalja registriran je najveći broj kulturnih dobara, njih 8. Slijedi Caska sa 5 registriranih kulturnih dobara, Stara Novalja i Lun sa svako po 4 kulturnih dobara te Metajna i Gajac sa svako po 1 registriranim kulturnim dobrom.

Tablica 13. Popis kulturnih dobara Grada Novalje

Naziv kulturnog dobra	Vrsta	Pravni status	Naselje
Ruševine crkve sv. Jurja	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro	Caska
Crkva sv. Anđela Čuvara	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro	Lun
Olupina potonulog parobroda „Albanien”	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro	Lun
Olupina potonulog parobroda „Euterpe”	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro	Lun
Antički kamenolom	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro	Novalja
Crkva sv. Ivana i Pavla i ostaci ranokršćanske bazilike	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro	Novalja
Crkva sv. Marije od Ružarija	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro	Novalja
Tradicijska pjevanja otoka Paga	Nematerijalna	Zaštićeno kulturno dobro	-
Crkva sv. Kristofora	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro	Stara Novalja
Etno zona Lun	Kulturnopovijesna cjelina	Zaštićeno kulturno dobro	Lun
Kula zvana "Kaštel"	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro	Stara Novalja
Hidroarheološko nalazište u uvali Caska	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro	Caska
Arheološka zona Novalja	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro	Novalja
Arheološko nalazište Caska	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro	Caska
Tunera	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro	Caska
Crkva sv. Katarine	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro	Novalja
Ostaci ladanjskog kompleksa biskupa Palčića s crkvom sv. Antuna Padovanskog	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro	Caska
Antički vodovod "Talijanov buž"	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro	Novalja
Hidroarheološko nalazište u uvali Vlaška mala	Arheologija	Zaštićeno kulturno dobro	Novalja

Crkva sv. Kristofora	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro	Metajna
Crkva sv. Marije (Stomorice)	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro	Gajac
Ostaci starokršćanske bazilike u Gaju	Arheologija	Preventivno zaštićeno dobro	Novalja
Utvrda Svetojanj– Sutojanj	Nepokretna pojedinačna	Zaštićeno kulturno dobro	Stara Novalja
Hidroarheološko nalazište u uvali Slatina	Arheologija	Preventivno zaštićeno dobro	Stara Novalja

Izvor: Registar kulturnih dobara

Na području Grada Novalje djeluju dvije ustanove u kulturi:

- Gradska knjižnica
- Centar za kulturu

Osim navedene dvije ustanove do 2020. godine u kulturi je djelovao i Gradski muzej.

Kulturni život brojnih malih mjesta i gradova diljem Lijepe Naše nije odveć bogat. No to se ne može reći za Novalju, koja je izgradnjom novog Kulturnog centra Gozdenica ponudila svojim stanovnicima bogati kulturni sadržaj tijekom cijele godine. Ovime je Novalja dobila suvremenu i tehnički moderno opremljenu zgradu koja je postala omiljeno mjesto okupljanja ljubitelja umjetnosti, kazališta i filma. Grad je u izgradnju i opremanje novog Kulturnog centra uložio preko 19 milijuna kuna vlastitih sredstava. Sadržaji i suvremena oprema unutar zgrade namijenjeni najširem krugu korisnika, izrazito su polivalentni kako bi se jednostavnom prilagodbom prostora mogli prilagoditi raznim potrebama. U prizemlju zgrade nalazi se multimedijalna dvorana, ulazni hodnik s izložbenim prostorom, prostor za pružanje manjih ugostiteljskih usluga te prateći prostori: garderoba, sanitarije i spremište. Dvorana ima ukupno 147 sjedećih mjesta na tribini te 60 sjedećih mjesta na parteru. Zgradom upravlja Centar za kulturu Grada Novalje koji ovdje ima i svoje sjedište. Osim Centra za kulturu, ovdje će se smjestiti i neke od udruga civilnog društva. Prostor namijenjen udrugama je fleksibilan. Može se koristiti kao cjelovit ili, prema potrebama korisnika, dijeliti na više odvojenih jedinica. Osim ureda i prostora za udruge, na prvom se katu nalazi i mala dvorana namijenjena za razna predavanja, sastanke, radionice i slično.

2.5. Obrazovanje

Obrazovanje na području Grada Novalje bilježi svoje početke još od 1843. godine kada je osnovana prva škola pod nazivom „Pučka mužka učiona“ koju je vodio svećenik Ignacij Murvar dok se osmogodišnja škola po prvi put uvodi 1955. godine. 1970./1971. godine je škola imala najveći broj učenika, njih čak 589. 1973. godine škola je preseljena u današnju zgradu te

iste godine počinju dolaziti djeca iz okolnih mjesta, a 1991. godine dobiva ime Antuna Gustava Matoša.

Predškolski odgoj u Gradu Novalji prvi put se javlja 1977. godine. Djelovao je u sklopu Osnovne škole Ivo Lola Ribar, odnosno Antun Gustav Matoš od 1991. godine.

Gradsko vijeće Grada Novalje na sjednici 1998. godine, donijelo je odluku o osnivanju Dječjeg vrtića pod nazivom „Carić“, Novalja. Zbog nedovoljnog kapaciteta za obuhvat velikog broja djece 2010. godine započinje dogradnja dječjeg vrtića. Sukladno povećanju broja djece povećavao se i broj zaposlenih, odgajateljica, spremačica i kuhara. S obzirom da Dječji vrtić nije bio u mogućnosti zadovoljiti potrebe za prihvatom djece te da je veliki broj djece bio na listi čekanja za upis, Grad je prijavio projekt dogradnje dječjeg vrtića i dobio odluku o sufinanciranju od strane Europske unije iz Programa ruralnog razvoja u 2019. godini. Projekt je vrijedan 13,1 milijuna kuna, a iznos EU sufinanciranja iznosi 5,8 milijuna kuna. Projekt uključuje izgradnju dvije jasličke jedinice, višenamjensku dvoranu, suvremenu kuhinju, dodatne prostorije za zaposlenike te ostale potrebne prostorije na 700 m² bruto površine.

Danas Dječji vrtić „Carić“ svoj rad organizira u 6 odgojnih skupina, u prostorima od preko tisuću i pol kvadrata, a u sklopu vrtića organizirano je savjetovanje za roditelje u dječjem vrtiću nudi roditelju stručnu pomoć, savjete, konzultacije i podršku roditeljima u odgoju djece. Savjetovanje vodi psihologinja koja pruža pomoć, savjet i podršku roditeljima u ispunjavanju njihovih roditeljskih odgovornosti i promicanja rasta i razvoja djeteta.

U Novalji djeluje i Privatna glazbena škola „Iva Kuprešak“. U Novalji ne postoje srednje škole niti visokoobrazovne institucije.

OŠ A.G.Matoša Novalja se prema broju učenika u školskoj godini 2020./2021. nalazi na trećem mjestu u Ličko-senjskoj županiji iza OŠ dr. Jure Turića u Gospiću koja je u školskoj godini 2020./2021. imala 721 učenika i OŠ Zrinskih i Frankopana u Otočcu koja je imala 607 učenika. Broj učenika se u odnosu na 2011./2012. godinu u ovoj osnovnoj školi povećao za njih 26 ili 7,65% dok se broj razrednih odjela povećao za njih 4. Najveći broj učenika u razdoblju od 2011. do 2021. godini OŠ A.G. Matoša je imala u školskoj godini 2018./2019. kada je u školu upisano 380 djece u 24 razredna odjela. Osnovna škola A.G. Matoša i OŠ Perušić su jedine osnovne škole na području Ličko-senjske županije koje bilježe porast broja učenika u školskoj godini 2020./2021. u odnosu na 2012./2013. godinu. OŠ A.G.Matoša Novalja je u školskoj godini 2020./2021. imala 25 učenika s teškoćama u razvoju za koje je osiguran pomoćnik u nastavi.

Iako osnovna škola u Novalji gotovo svake godine zadržava broj učenika ili bilježi porast nastava se u školi i dalje održava u dvije smjene što predstavlja gorući problem među roditeljima, učenicima i učiteljima.

U nastavku se nalazi prikaz broj učenika i odjela u osnovnoj školi na početku školske godine.

Tablica 14. Broj učenika i razrednih odjela u Osnovnoj školi Antuna Gustava Matoša Novalja, 2011.-2021.

Godina	OŠ A.G. Matoša Novalja		
	Broj učenika		Broj razrednih odjela
	Matična škola	Područne škole	
2011./2012.	288	52	20
Ukupno	340		
2012./2013.	292	55	21
Ukupno	347		
2013./2014.	296	59	22
Ukupno	355		
2014./2015.	282	66	21
Ukupno	348		
2015./2016.	277	71	21
Ukupno	348		
2016./2017.	288	57	21
Ukupno	345		
2017./2018.	293	62	22
Ukupno	355		
2018./2019.	315	65	24
Ukupno	380		
2019./2020.	306	63	22
Ukupno	369		
2020./2021.	291	75	24
Ukupno	366		

Izvor: Osnovna škola A.G. Matoša Novalja

U razdoblju od 2011. do 2019. godine stručni ili sveučilišni studij je sveukupno završilo 284 studenata što u prosjeku iznosi 32 studenta po godini. Najveći broj studenata, njih 35, završilo je navedeni studij u 2012., 2013., i 2014. godini dok je najmanje studenata završilo studij u 2011. i 2017. godini, njih 27. Približno 24% studenata koji upišu stručni ili sveučilišni studij ga i završe. Akademsko zvanje doktora znanosti je u razdoblju od 2011. do 2019. godine stekla samo 1 osoba, dok su zvanje specijalista u istom razdoblju stekle 2 osobe.

Tablica 15. Studenti sa područja Grada Novalje prema vrsti završenog studija i stečenom akademskom zvanju, 2011.–2019.

Godina	Studenti sa područja Grada Novalje prema vrsti završenog studija i akademskom zvanju		
	Stručni ili sveučilišni studij	Doktori znanosti	Specijalisti
2011.	27	-	-
2012.	35	-	-
2013.	35	-	-
2014.	35	-	-

2015.	30	1	1
2016.	32	-	-
2017.	27	-	-
2018.	32	-	-
2019.	31	-	1

Izvor: DZS

U nastavku se nalazi prikaz broja polaznika predškolskog odgoja, odgojnih skupina i zaposlenih u Dječjem vrtiću „Carić“. Moguće je primijetiti kako se broj djece u razdoblju od 2016. do kraja 2020. godine nije značajnije mijenjao te je iznosio oko 90 djece. Broj odgojnih skupina je također bio konstantan te je u svim promatranim godinama izuzev 2016./2017. bio 6. Zaposlenih osoba je po godini u promatranom razdoblju bilo 20 od čega je njih 11 radilo kao odgajatelj/ica.

Tablica 16. Broj polaznika predškolskog odgoja, broj odgojnih skupina i zaposlenih u Dječjem vrtiću „Carić“, 2016. – 2020.

Godina	Broj polaznika		Broj odgojnih skupina	Broj zaposlenih (odgajatelja/ica)
	Vrtić i mješovita	Jaslice		
2016./2017.	93	14	5	20 (11)
2017./2018.	92	24	6	20 (11)
2018./2019.	90	24	6	20 (11)
2019./2020.	90	24	6	20 (11)

Izvor: Godišnji plan i program odgojno-obrazovnog rada i Izvješće o realizaciji Godišnjeg plana i programa rada Dječjeg vrtića Carić, 2016. – 2020.

Grad Novalja je u razdoblju od 2016. do kraja 2020. godine za programe i aktivnosti u obrazovanju izdvojio sveukupno 26,724,787.30 HRK. Od toga je za Dječji vrtić „Carić“, koji je proračunski korisnik Grada Novalje, izdvojeno ukupno 22,811,681.88 HRK ili 85,36% svih sredstava za obrazovanje od čega je na troškove redovne djelatnosti vrtića realizirano 11,838,088.41 HRK dok je za projekt dogradnje u istom razdoblju izdvojeno 10,973,593.47 HRK. Za financiranje OŠ A.G. Matoš Novalja iznad standarda u promatranom razdoblju je izdvojeno 985,377.77 HRK ili 3,70%, za studentske i učeničke stipendije 1,576,500.00 HRK proračunskih sredstava ili 5,90%, za sufinanciranje udžbenika učenika osnovnih i srednjih škola 576,243.87 HRK ili 2,17%, za sufinanciranje prijevoza učenika srednjih škola 456,494.10 HRK ili 1,71% i za program glazbene škole 310,000.00 HRK ili 1,16%.

2.6. Civilna zaštita i sigurnost

Civilna zaštita je sustav organiziranja sudionika, operativnih snaga i građana za ostvarivanje zaštite i spašavanja ljudi, životinja, materijalnih i kulturnih dobara i okoliša u velikim nesrećama i katastrofama i otklanjanja posljedica terorizma i ratnih razaranja.

Grad Novalja je dužan organizirati poslove iz svog samoupravnog djelokruga koji se odnose na planiranje, razvoj, učinkovito funkcioniranje i financiranje sustava civilne zaštite.

Člankom 17. stavka 1. Zakona o sustavu civilne zaštite („Narodne novine“ broj 82/15) definirano je da predstavničko tijelo na prijedlog izvršnog tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u postupku donošenja proračuna razmatra i usvaja godišnju analizu stanja i godišnji plan razvoja sustava civilne zaštite s financijskim učincima za trogodišnje razdoblje te smjernice za organizaciju i razvoj sustava koje se razmatraju i usvajaju svake četiri godine.

Na području Grada Novalje operativne snage sustava civilne zaštite čine:

- Stožer civilne zaštite
- operativne snage vatrogastva
- operativne snage Hrvatske gorske službe spašavanja
- Gradsko društvo crvenog križa Pag
- udruge
- pravne osobe od posebnog interesa za sustav civilne zaštite za Grad Novalju, a koje postupaju sukladno svojim operativnim planovima.

Odluka o određivanju operativnih snaga koja se donosi na temelju Zakona o sustavu civilne zaštite usvojena je na sjednici Gradskog vijeća održanoj 06. travnja 2017.g. te su određene operativne snage civilne zaštite za područje Grada Novalje.

Grad Novalja ima izrađenu i usvojenu Procjenu rizika od velikih nesreća za Grad Novalju. Plan djelovanja civilne zaštite donijet je 22. srpnja 2019.godine. 2 Procjena rizika od velikih nesreća izrađena je temeljem Zakona o sustavu civilne zaštite („Narodne novine“ broj 82/15) i ostalih zakonskih i pod zakonskih akata i propisa.

Pravne osobe od interesa za sustav civilne zaštite na području Grada Novalja s ciljem priprema i sudjelovanja u otklanjanju posljedica katastrofa i velikih nesreća su:

1. Vatrogasna zajednica Grada Novalje,
2. Dobrovoljno vatrogasno društvo Novalja,
3. Dobrovoljno vatrogasno društvo Lun,
4. Dobrovoljno vatrogasno društvo Barbati,
5. HGSS - Stanica Gospić,
6. Komunalno društvo „Arburoža“ d.o.o. Novalja,
7. Komunalno društvo „Komunalije“ d.o.o. Novalja,
8. Ronilački klub „Dupin“ Novalja,
9. Ronilački klub „Amfora“ Novalja,
10. Lovačko društvo „Jarebica“ Novalja.

Operativne snage zaštite i spašavanja

Stožer civilne zaštite Grada Novalje obavlja zadaće koje se odnose na prikupljanje i obradu informacija ranog upozoravanja o mogućnosti nastanka velike nesreće i katastrofe, za svaku veliku nesreću i katastrofu priprema detaljne i specifične radne operativne postupke od značaja

za koordiniranje djelovanja operativnih snaga sustava civilne zaštite, obavlja poslove informiranja javnosti i predlaže donošenje odluke o prestanku mjera i aktivnosti u sustavu civilne zaštite u velikoj nesreći i katastrofi.

Stožer civilne zaštite grada Novalje ima 12 (dvanaest) članova i 3 (tri) pridružena člana. Način rada Stožera civilne zaštite uređen je Poslovníkom koji je donio Gradonačelnik Grada Novalje 26. lipnja 2017.godine.

Vatrogasna zajednica Grada Novalje se sastoji od DVD-a Novalja, DVD-a Lun i DVD-a Barbati. DVD Novalja je opremljen sa četiri autocisterne koje imaju svu potrebnu opremu, tehničko vozilo opremljeno za tehničke intervencije i osvjetljenjem za noćni rad, autoljestve, autoplatformu, kombi vozilo za prijevoz vatrogasaca i opreme. DVD Lun posjeduje dva vozila, DVD Barbati jedno vozilo. Sva vozila su opremljena sa propisanom opremom.

Vatrogasna zajednica Grada Novalje raspolaže sa 45 operativnih vatrogasaca za izlaz/ za prvi izlaz 10 u DVD Novalja, 10 operativna vatrogasca za izlaz/za prvi izlaz u DVD-u Lun i 4 operativna vatrogasca za izlaz/za prvi izlaz u DVD-u Barbati.

DVD Novalja ima stalno uposlena jednog operativnog djelatnika i trenutno broji 25 operativnih članova - dobrovoljnih vatrogasaca, što čini tri vatrogasna odjeljenja. DVD Lun trenutno broji najmanje 14 operativnih članova- dobrovoljnih vatrogasaca. DVD Barbati trenutno broji najmanje 6 operativnih članova- dobrovoljnih vatrogasaca. Vatrogasnu intervenciju vodi voditelj vatrogasne postrojbe koja je prva počela sa intervencijom. U slučaju širenja požara zapovijedanje preuzima gradski vatrogasni zapovjednik, a u slučaju mobiliziranja vatrogasnih snaga van grada Novalje zapovijedanje preuzima županijski vatrogasni zapovjednik. Kod prometnih nesreća gdje je potrebno vršiti spašavanje povrijeđenih iz vozila koristi se specijalna oprema (škare, razupore i druga oprema) za izvlačenje unesrećenih koje koriste posebno obučeni vatrogasci u DVD-u Novalja.

DVD Novalja, DVD Lun i DVD Barbati su u periodu od 01.01. 2020. do 31.12.2020. sudjelovao na 58 vatrogasnih intervencija od toga 37 požara i 21 tehnička intervencija.

3. GOSPODARSTVO

Grad Novalja spada u kategoriju najrazvijenijih područja u Republici Hrvatskoj na što ukazuje pokazatelj indeksa razvijenosti. Na temelju prosječnog dohotka po stanovniku i prosječne stope nezaposlenosti, Grad Novalja nalazi se iznad prosjeka Republike Hrvatske, odnosno na 36. mjestu u usporedbi sa 556 jedinica lokalne samouprave u Republici Hrvatskoj i na 1. mjestu u Ličko-senjskoj županiji. Grad Novalja jedina je jedinica lokalne samouprave u LSŽ koja spada u kategoriju najrazvijenijih područja. Ličko-senjska županija pripada kategoriji najslabije razvijenih regija u RH i nalazi se na 18. mjestu u usporedbi s ostalim županijama.

Grad Novalja je u 2019. godini imao 218 registriranih poduzetnika koji su zapošljavali 1,025 osoba po čemu se Novalja nalazi na drugom mjestu u Ličko-senjskoj županiji. Najveći broj zaposlenih osoba među jedinicama lokalne samouprave u Ličko-senjskoj županiji imao je Grad Gospić sa 1,325 osoba, a najmanji Općina Vrhovine sa 28 zaposlenih osoba. Ukupni prihodi poduzetnika Grada Novalje u 2019. godini su iznosili 590,499,757.00 HRK što su najveći prihodi među jedinicama lokalne samouprave u Ličko-senjskoj županiji. Na drugom mjestu nalazi se Grad Otočac sa 400,911,281.00 HRK dok najmanje prihode ostvaruju poduzetnici Općine Vrhovine sa 10,212,098.00 HRK.

Poduzetnici Grada Novalje su u 2019. godini ostvarili ukupnu dobit od 34,817,466.00 HRK. Veću dobit imali su jedino poduzetnici sa područja Grada Gospića sa 36,640,812.00 HRK. Najveći gubitak zabilježili su poduzetnici sa područja Općine Plitvička jezera sa gubitkom od 46,665,018.00 HRK.

Tablica 17. Gradovi /općine Ličko - senjske županije po broju zaposlenih, ukupnih prihoda i neto dobiti poduzetnika u 2019. godini

Grad / općina	Broj poduzetnika	Broj zaposlenih	Ukupni prihodi	Dobit ili gubitak razdoblja
Brinje		216	107.601.422	5.343.338
Donji Lapac		39	10.412.851	174.948
Gospić		1.325	84.3468.656	36.640.812
Karlobag		119	36.336.825	- 2.192.506
Lovinac		59	27.934.760	- 985.718
Novalja	218	1.025	590.499.757	34.817.466
Otočac		885	400.911.281	8.786.624
Perušić		112	60.858.877	817.675
Plitvička jezera		599	230.886.539	- 46.665.018
Senj		476	289.703.893	- 197.045
Udbina		104	103.480.122	- 208.144
Vrhovine		28	10.212.098	292.466

Izvor: FINA

Broj poduzetnika se na području Grada Novalje u 2017. u odnosu na 2016. godinu povećao za 10 poduzetnika ili 6,13%, u 2018. u odnosu na 2017. za 26 poduzetnika ili 15,03% i u 2019. u odnosu na 2018. za 19 poduzetnika ili 9,55%. Broj poduzetnika se u 2019. u odnosu na baznu 2016. godinu povećao za njih 55 ili 33,74%.

Broj zaposlenih osoba se u 2017. u odnosu na 2016. godinu povećao za 79 osoba ili 10,66%, u 2018. u odnosu na 2017. za 90 osoba ili 10,98% i u 2019. u odnosu na 2018. za 115 osoba ili 12,63%. Broj zaposlenih osoba se u 2019. godinu u odnosu na baznu 2016. godinu povećao za 284 osobe ili 38,33%.

Ukupni prihodi poduzetnika sa područja Grada Novalje su se u 2017. u odnosu na 2016. povećali za 7,676,726.00 HRK ili 1,64%, u 2018. u odnosu na 2017. godinu za 23,102,144.00 HRK ili 4,85% i u 2019. u odnosu na 2018. godinu za 90,636,185.00 HRK ili 18,13%. Ukupni prihod se u 2019. u odnosu na baznu 2016. godinu povećao za 121,415,055.00 HRK ili 25,88%.

Ukupni rashodi poduzetnika su se u 2017. u odnosu na 2016. godinu povećali za 52,107,850.00 HRK ili 13,17%, u 2018. u odnosu na 2017. godinu za 21,139,479.00 HRK ili 4,72% i u 2019. u odnosu na 2018. godinu za 77,145,564.00 HRK ili 16,45%. Ukupni su se rashodi u 2019. u odnosu na baznu 2016. godinu povećali za 150,392,893.00 HRK ili 38%.

Najveću dobit poslovne godine u razdoblju od 2016. do 2019. godine poduzetnici sa područja Grada Novalje ostvarili su u baznoj 2016. godini u iznosu od 61,998,317.00 HRK. Poslovna dobit je u 2017. u odnosu na 2016. godinu pala za 39,116,659.00 HRK ili 63,09%, u 2018. je u odnosu na 2017. godinu porasla za 1,473,018.00 HRK ili 6,44% i u 2019. u odnosu na 2018. godinu je porasla za 10,462,790.00 HRK ili 42,96%. Poslovna dobit je u 2019. u odnosu na baznu 2016. godinu pala za 27,180,851.00 HRK ili 43,84%.

Najveće pojedinačne ukupne prihode u 2019. godini ostvario je poslovni subjekt Hadria d.o.o. koji se bavi djelatnošću pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane i pića sa 134,007,498.00 što je 22,69% od ukupnih prihoda svih poslovnih subjekata ili 38,20% od ukupnih prihoda 10 najvećih poslovnih subjekata. Na drugom mjestu se nalazi poslovni subjekt Novalis d.o.o. koji se bavi trgovinom na veliko i malo i popravkom motornih vozila i motocikala sa 78,008,777.00 HRK što je 13,21% od ukupnih prihoda svih poslovnih subjekata ili 22,24% od ukupnih prihoda 10 najvećih poslovnih subjekata.

Tablica 18. Prihodi top 10 poduzetnika Grada Novalje, 2019.

Naziv	Pretežita djelatnost	Ukupni prihodi (HRK)
HADRIA d.o.o.	Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane i pića	134.007.498
NOVALIS d.o.o.	Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala	78.008.777
PRUDENTIA d.o.o.	Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	23.130.928
"MARKO", trgovina	Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala	19.614.554
ARBUROŽA d.o.o.	Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospod. Otpadom te djelat. i sanacije okoliša	19.138.881

KOMUNALIJE d.o.o.	Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospod. Otpadom te djelat. i sanacije okoliša	17.000.408
CISSA d.o.o.	Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	15.729.929
G. P. D. Trcol, građevinsko - prijevozna djelatnost	Prijevoz i skladištenje	15.673.407
SUNTURIST d.o.o.	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	14.359.089
OPTIMA GRADNJA d.o.o.	Građevinarstvo	14.055.728
Ukupni prihodi 10 najvećih poduzeća		350.719.200

Izvor: FINA

Ukupna dobit 10 najvećih poslovnih subjekata u 2019. godini na području Grada Novalje iznosila je 34,915,048.00 HRK od čega je poslovni subjekt Hadria d.o.o ostvario 20,664,011.00 HRK ili 59,18%. Drugi poslovni subjekt prema dobiti je Prudentia d.o.o. sa 4,184,357.00 HRK ili 11,98%.K

Potencijal daljnjeg razvoja gospodarstva Grada Novalja je u daljnjem razvoju djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane te u djelatnosti trgovine na veliko i malo. Od ukupnih prihoda poduzetnika sa područja Grada Novalje u 2019. godini sa iznosom od 590,5 milijuna HRK, poduzetnici čija je primarna djelatnost pružanje smještaja te pripreme i usluživanja hrane su ostvarili 234,8 milijuna HRK ili 40%, a poduzetnici čija je primarna djelatnost trgovina na veliko i malo ostvarili su 23% od ukupnih prihoda. U istoj godini poduzetnici iz djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane ostvarili su 73% ukupne dobiti te su zapošljavali 37% ukupno zaposlene radne snage u Gradu Novalji, dok su poduzetnici iz građevinskog sektora zapošljavali 16%, a iz trgovine na veliko i malo 11% zaposlene radne snage Grada Novalje u 2019. godini. Stoga su ove djelatnosti osnova daljnjeg razvoja gospodarstva Grada.

3.1. Gospodarska infrastruktura i potporne institucije

Poduzetnička zona Čiponjac 1 i 2 i poduzetnički inkubator Ragan najznačajnije su gospodarske infrastrukture na području Grada Novalja te su smještene oko kilometar jugoistočno od centra Grada Novalje.

Ukupna površina PZ „Čiponjac 1“ iznosi 174.208 m², a PZ „Čiponjac 2“ iznosi 65.000 m². S obzirom da su turizam, građevinarstvo i trgovina na veliko i malo temeljne grane gospodarstva Novalje, prodaja parcela u zonama je bazirana na navedenim djelatnostima, ali s naglaskom da ne zagađuju okoliš. Prema važećem prostornom planu, njezina namjena je za trgovačke i komunalno - servisne djelatnosti. Način ulaska u posjed zemljišta moguć je kroz javni natječaj (kupnja zemljišta ili pravo građenja). Trenutno je prodano 47 od 55 parcela u PZ Čiponjac 1 i 7 parcela u PZ Čiponjac 2.

Slika 3. Poduzetnička zona Čiponjac

Izvor: <https://www.novalja.hr/?page=8&show=25&arhiva=1>

Poduzetnički inkubator Ragan u Novalji prvi je hrvatski otočki inkubator, prvenstveno namijenjen poduzetnicima koji tek započinju poslovanje, kao i onima koji već posluju, ali žele širiti svoju djelatnost i traže prostor koji će im pružiti kvalitetnije i povoljnije uvjete rada. Smješten u industrijskoj zoni, u neposrednoj blizini autobusnog kolodvora i tek kilometar od centra grada, Poduzetnički inkubator Ragan raspolaže sa 770 m² iskoristivog prostora podijeljenog u 16 poslovnih jedinica, veličine od 18, 29 do 57,95 m². Ugovor za korištenje prostora i usluga Poduzetničkog inkubatora Ragan sklapa se na period od maksimalno tri godine. Inkubator ima konferencijsku dvoranu, kao i dvoranu za sastanke, a opremljen je CNC strojem i 3D printerom koji se nalazi na raspolaganju svim stanarima, ali i vanjskim korisnicima. Osim navedenog inkubator korisnicima pruža savjetodavne usluge i razne vrste edukacija putem radionica, tečajeva, predavanja na teme osnove poduzetništva, marketinga, poslovnog planiranja, projektnog menadžmenta i sl. Poduzetnički inkubator Ragan ima za cilj generiranje ekonomskog razvoja lokalne zajednice kroz pružanje podrške mikro, malim i srednjim poduzećima. Osnovni cilj je proizvesti uspješna poduzeća, koja su nakon faze inkubacije i postinkubacije financijski samoodrživa i neovisna. Bez pružanja stručne, edukativne i tehničke pomoći poduzetnicima u ranoj i razvojnoj fazi, njihov daljnji opstanak često puta ne bi bio moguć.

Poduzetnički inkubator Ragan projekt je čija je vrijednost 7.822.137,39 HRK, za što je je osigurano bespovratnih sredstava 7.089.255,21 HRK iz europskih strukturnih i investicijskih fondova.

Pored navedene gospodarske infrastrukture Grad Novalja će, u skoroj budućnosti, zahvaljujući Odluci Vlade Republike Hrvatske o darovanju nekretnina (Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine), krenuti u realizaciju projekta izgradnje poduzetničke zone Zaglava – Prozor. Na navedenom se zemljištu, uz razvoj gospodarske aktivnosti i izgradnju Solarnog parka, planira i izgradnja postrojenja za biološku obradu odvojeno sakupljenog biootpada (kompostana) i reciklažnog dvorišta za građevinski otpad, čime će se riješiti problematika divljih deponija na širem području Grada Novalje.

3.2. Tržište rada

U posljednjih jedanaest godina na području Grada Novalje zabilježena je fluktuacija broja nezaposlenih. Statistički podaci Državnog zavoda za statistiku pokazuju kako je prosječna godišnja promjena nezaposlenosti u Gradu u blagom porastu od 0,43 %, dok na razini RH nezaposlenost pada po prosječnoj godišnjoj stopi od 5 %. Najveći broj nezaposlenih osoba Novalja je imala 2014. godine kada je bilo nezaposleno 186 osoba dok je najmanji broj nezaposlenih zabilježen 2019. sa 83 nezaposlene osoba. Prosječan broj nezaposlenih je u razdoblju od 2011. do 2021. godine iznosio 130 osoba.

Tablica 19. Razina nezaposlenosti u RH i Gradu Novalji, 2011. - 2021.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Prosje k
RH - nezaposleni	305.332	324.322	345.111	328.186	285.906	241.860	193.967	153.541	128.650	150.823	161.106	238.074
RH – godišnja promjena	6 %	6 %	- 5 %	- 13 %	-15 %	-20 %	-21 %	-16 %	17 %	7 %	N/A	-5 %
Novalja - nezaposleni	146	151	172	186	140	113	98	105	83	111	129	130
Novalja - godišnja promjena	3 %	14 %	8 %	-25 %	-19 %	-13 %	7 %	-21 %	34 %	17 %	N/A	0,43 %

Izvor: DZS

Kada promatramo nezaposlenost stanovnika Grada Novalje prema dobi moguće je uočiti kako je u razdoblju od 2016. do 2021. godine najveći broj nezaposlenih bio u dobnoj skupini od 20 do 29 godina, u prosjeku 37 osoba po godini te u dobnoj skupini od 30 do 39 godina gdje je broj nezaposlenih osoba prosječno iznosio 29. U 2020. godini nezaposleno je bilo 111 osoba od čega najviše u dobnoj skupini od 20 do 29 godina sa 31 osobom.

Tablica 20. Razina nezaposlenosti prema dobi osoba u Gradu Novalja, 2016. - 2021.

Dob	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Prosjek
15 - 19	3	3	2	2	4	6	3
20 - 29	37	32	32	26	31	38	37
30 - 39	29	27	31	22	28	27	29
40 - 49	20	15	17	14	26	30	20
50 - 59	20	16	18	14	17	25	20

60 i više	5	6	4	5	5	3	5
-----------	---	---	---	---	---	---	---

Izvor: DZS

Gledano prema stupnju obrazovanja, najveća razina nezaposlenosti je prisutna među osobama sa srednjom stručnom spremom. U toj skupini najveća nezaposlenost je zabilježena 2021. godine kada je nezaposlena bila 91 osoba, a najmanja 2019. godine kada je nezaposleno bilo 60 osoba. Slijedi skupina u koju spadaju osobe sa završenom samo osnovnom školom. U toj skupini je najveća nezaposlenost zabilježena 2021. godine sa 19 nezaposlenih osoba, a najmanja 2017. sa 7 nezaposlenih osoba. Zatim slijedi skupina u koju spadaju osobe sa završenim fakultetom, akademijom, magisterijem ili doktoratom. U toj skupini je najveća nezaposlenost zabilježena 2017. godine sa 13 osoba, a najmanja 2019. godine sa 9 nezaposlenih osoba. U skupini osoba sa završenim prvim stupnjem fakulteta, stručnog studija ili više škola najveća je nezaposlenost zabilježena u 2017. i 2021. godini sa 7 nezaposlenih osoba, a najmanja u 2019. godini sa 4 nezaposlene osobe.

Tablica 21. Razina nezaposlenosti prema razini obrazovanja u Gradu Novalji

Razina obrazovanja	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Bez škole i nezavršena osnovna škola	0	0	1	1	1	1
Osnovna škola	10	7	9	9	14	19
Srednja škola	86	72	80	60	79	91
Prvi stupanj fakulteta, stručni studij i viša škola	5	7	5	4	5	7
Fakultet, akademija, magisterij, doktorat	11	13	11	9	12	11
Ukupno	113	98	105	83	111	129

Izvor: DZS

Gledano prema području djelatnosti, najveći broj osoba je zaposlen u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane sa 208 ili 18% zaposlenih osoba. Slijedi trgovina na veliko i malo te popravak motornih vozila i motocikala sa 184 ili 16% zaposlenih osoba, građevinarstvo sa 112 ili 10% zaposlenih osoba, poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo sa 94 ili 8% zaposlenih osoba, javna uprava i obrana sa 80 ili 7% zaposlenih osoba, djelatnost prijevoza i skladištenja sa 77 ili 7% zaposlenih osoba, prerađivačka industrija sa 59 ili 5% zaposlenih osoba, obrazovanje sa 57 ili 5% zaposlenih osoba, administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti sa 47 ili 4% zaposlenih osoba, opskrba vodom, uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnost sanacije okoliša sa 44 ili 4% zaposlenih osoba, djelatnost zdravstvene zaštite i socijalne skrbi sa 38 ili 3% zaposlenih osoba, stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti sa 32 ili 3% zaposlenih osoba, ostale uslužne djelatnosti sa 30 ili 3% zaposlenih osoba i financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja kojima se bavi 27 ili 2% osoba.

3.3. Turizam

Na temelju prethodnih analiza za gospodarstvo moguće je bilo uočiti kako je turizam odnosno djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane glavni pokretač razvoja i dominantna gospodarska grana Grada Novalje.

Grad Novalja kao turistička destinacija cilja različite interesne skupine gostiju koji ju prepoznaju kao destinaciju sezonski prilagođene ponude tematiziranih doživljaja odmora i poslovnih boravaka. Dinamičan turistički razvoj Novalje rezultat je valorizacije cjelokupne resursno - atrakcijske osnove, ciljno osmišljenog koncepta destinacijskog marketinga, odgovornog destinacijskog menadžmenta i uspješne suradnje javnog i privatnog sektora.

Broj dolazaka turista je na području Grada Novalje u razdoblju od 2016. do 2019. kontinuirano rastao. Najveći broj dolazaka zabilježen je u 2019. godinu kada je Novalju posjetilo ukupno 265.599 domaćih i stranih gostiju. U usporedbi s 2016. godinom to je povećanje od 45.109 dolazaka ili 20,46%. Zbog pojave bolesti Covid-19 u 2020. godini ukupan broj dolazaka se prepolovio u odnosu na prethodnu godinu. Unatoč tome u 2020. godini je zabilježen najveći broj dolazaka domaćih turista te je on iznosio 18.069 dolazaka što je u usporedbi s 2016. godinom povećanje od 53,48% ili 6.296 dolazaka. Pretpostavlja se da je veliki broj prijavljenih dolazaka domaćih turista rezultat upozorenja i kontrola boravaka koje su bile najavljene i koje su se provodile za vrijeme pandemije pa su domaći turisti prijavljivali svoje dolaske što u normalnim uvjetima često nije slučaj. Udio dolazaka domaćih turista u ukupnom broju dolazaka u 2019. godini iznosio je 6,54%. Najveći broj dolazaka stranih turista zabilježen je u 2019. godini kada je Grad Novalju posjetilo ukupno 248.231 stranih turista što je u odnosu na 2016. godinu povećanje od 18,93% ili 39.514 dolazaka.

Usporedno s porastom broja dolazak rastao je i broj noćenja. Tako je najveći broj noćenja zabilježen u 2019. godini u iznosu od 1.676.947 što je u usporedbi s 2016. godinom povećanje od 261.991 noćenja ili 18,52%. Zbog pojave bolesti Covid-19 u 2020. godini ukupan broj noćenja se prepolovio u odnosu na 2019. godinu. Usprkos tome najveći broj noćenja domaćih turista zabilježen je upravo u 2020. godini sa 99.576 noćenja što je u usporedbi s 2016. godinom povećanje od 34.469 noćenja ili 52,94%. Za pokazatelj broja noćenja domaćih turista se kao i kod broja dolazaka pretpostavlja da je to rezultat upozorenja i kontrola boravaka koje su bile najavljene i koje su se provodile za vrijeme pandemije. Udio noćenja domaćih turista u ukupnom broju noćenja u 2019. godini je iznosio 5,32%. Najveći broj noćenja stranih turista zabilježen je u 2019. godini u iznosu od 1.587.714 što je u usporedbi s 2016. godinom povećanje od 237.865 noćenja ili 17,62%. U 2020. godini koju je obilježila pojava bolesti Covid-19 strani turisti su na području Grada Novalje ostvarili 786.080 noćenja što je 49,51% od ostvarenog u 2019. godini. Treba uzeti u obzir da 2020. godina nije objektivan pokazatelj uspješnosti turizma Grada Novalje te da će u budućnosti rezultati turističke sezone biti značajno bolji.

Tablica 22. Broj dolazaka i noćenja turista u Gradu Novalji, 2016. - 2020. godina

		2016	2017	2018	2019	2020
Dolasci turista	ukupno	220.490	243.957	254.778	265.599	125.687
	domaći	11.773	12.735	14.039	17.368	18.069
	strani	208.717	231.222	240.739	248.231	107.618
Noćenja turista	ukupno	1.414.956	1.561.422	1.603.840	1.676.947	885.656

	domaći	65.107	70.294	73.921	89.233	99.576
	strani	1.349.849	1.491.128	1.529.919	1.587.714	786.080

Izvor: DZS

Ukupan broj ležajeva je na području Grada Novalje iznosio 35.415 od čega se njih najviše nalazi u Novalji u iznosu 21.552 ili 60,86% ležajeva. Slijedi Stara Novalja 3.628 ili 10,24% ležajeva, Gajac sa 2.574 ili 7,27% ležajeva i Potočnica sa 2.074 ili 5,86% ležajeva. Objekti u domaćinstvu i nekomercijalni smještajni objekti čine najveći dio ukupnih smještajnih kapaciteta sa 69% te kampovi sa 19% kapaciteta. U razdoblju od 2016. do 2019. godine broj ležajeva se na području Grada Novalje ukupno povećao za 22,3%. Najveće povećanje broja kreveta zabilježeno je u hotelima sa 104,5%. Slijedi nekomercijalni smještaj sa povećanjem od 27,1%, kampovi sa 24,8%, objekti u domaćinstvu sa 17,6% i ostali smještajni objekti sa 10,6%.

Na vršni dan potražnje u 2019. godini prosječna je iskorištenost kapaciteta u Gradu Novalji iznosila 84,9%. Najveću prosječnu iskorištenost zabilježili su kampovi sa 105,2%. Slijede objekti u domaćinstvu sa 98,3%, ostali komercijalni smještajni kapaciteti sa 86,6%, hoteli sa 84,2% i nekomercijalni smještajni kapaciteti sa samo 51,6% što ukazuje na to da dio gostiju u toj vrsti objekata nije registrirana u sustavu *eVisitor*.

Tablica 23. Bruto iskorištenost smještajnih kapaciteta (osnovni kreveti) i iskorištenost na vršni dan potražnje, 2019. godina

Period	Naselje	Hoteli	Kampovi	Objekti u domaćinstvu	Nekomercijalni smještaj	Ostalo	Ukupno
Vršni dan potražnje	Gajac	-	-	101,9 %	85,6 %	97,1 %	90,7 %
	Lun	97,0 %	17,9 %	83,8 %	51,6 %	76,8 %	73,4 %
	Metajna	-	-	101,3 %	39,6 %	29,1 %	79,4 %
	Novalja	80,9 %	104,5 %	100,5 %	44,8 %	90,8 %	88,8 %
	Stara Novalja	-	-	88,5 %	31,5 %	152,3 %	64,1 %
	Ukupno	84,2 %	105,2 %	98,3 %	51,6 %	86,6 %	84,9 %
2019. godina	Gajac	-	-	15,0 %	16,2 %	17,1 %	16,1 %
	Lun	32,8 %	4,5 %	16,3 %	11,0 %	18,9 %	16,6 %
	Metajna	-	-	14,3 %	6,6 %	7,1 %	11,9 %
	Novalja	18,3 %	23,4 %	17,0 %	8,4 %	16,8 %	17,1 %
	Stara Novalja	-	-	14,3 %	5,9 %	26,1 %	10,8 %
	Ukupno	21,4 %	23,3 %	16,1 %	9,7 %	16,1 %	15,8 %

Izvor: Obrada podataka iz sustava *eVisitor* HTZ-a, Institut za turizam

U nastavku je dan prikaz broja kreveta u nekomercijalnim turističkim kapacitetima u 2019. godini po naseljima Grada Novalje na dan 31.08. Smještajni kapacitet kuća i stanova za odmor

procjenjuje se na 9.328 kreveta od čega 5.578 tisuća u stanovima za odmor (apartmani) te 3.750 tisuća u stanovima za odmor (vikendice). Najveća izgrađenost nekomercijalnih smještajnih kapaciteta (kuće i stanovi za odmor) zabilježena je u Novalji u kojoj je registrirano 1.146 kreveta u kućama za odmor kuća i 2.850 kreveta u stanovima za odmor, a potom Gajcu s 1.527 kreveta u stanovima za odmor te Staroj Novalji (729 kreveta u kućama za odmor i 744 kreveta u stanovima za odmor). Valja naglasiti da je u sustavu evisitor u 2019. godini bilo registrirano ukupno 2.715 nekomercijalnih smještajnih objekata, od čega 1.923 stanova te 792 kuće za odmor. Istodobno, porez na vikendice u 2019. godini plaćalo je 7.659 kuća ili stanova za odmor. Drugim riječima, u sustavu evisitor nije registrirano 4.944 objekata odnosno 64,5% kuća i stanova za odmor koji su izgrađeni na području Grada. Budući da u sustavu evisitor registrirane kuće i stanovi za odmor u 2019. godini raspolažu s 9.328 kreveta to, uz pretpostavku približno istog broja kreveta u registriranim i neregistriranim nekomercijalnim objektima, znači da je stvarni smještajni kapacitet kuća i stanova za odmor 26.300 kreveta. Procjenu ukupnog smještajnog kapaciteta Grada opravdano je stoga povećati za oko 45%, što znači da on dostiže oko 51.000 kreveta, uz naglasak na činjenicu da podaci o broju kuća i stanova za odmor koji su registrirani kao komercijalni kapaciteti nisu poznati. Slijedi da su apartmani i vikendice daleko najvažniji oblik turističkog smještaja s više od polovice turističkih kapaciteta Grada.

Tablica 24. Broj kreveta u nekomercijalnim turističkim kapacitetima u 2019. godini po naseljima Grada Novalje (stanje 31.08.)

Naselje	Kuća stanovnika općine/grada	Kuća za odmor (vikendica)	Stan stanovnika općine/grada	Stan za odmor (vikendica)	Ukupno
Caska	13	40	0	16	69
Dubac-Varsan	0	7	0	0	7
Gajac	15	76	22	1.527	1.640
Jakišnica	-	-	-	-	-
Kustići	4	117	0	20	141
Lun	77	385	0	9	471
Metajna	49	94	0	26	169
Novalja	310	1.146	36	2.850	4.342
Potočnica	26	804	0	56	886
Stara Novalja	128	729	4	744	1.605
Vidalići	6	223	8	291	528
Zubovići	20	129	14	39	202
Ukupno	648	3.750	84	5.578	10.060

Izvor: Institut za turizam

Turisti koji su posjetili Grad Novalju u 2019. godini ocijenili su pješačke staze kao element ponude kojim su najzadovoljniji te razina zadovoljstva za njega iznosi 62,4%. Slijedi opremljenost i uređenost plaža sa 61,7% te sportski sadržaji i biciklističke rute i staze sa 50,6%.

Kvaliteta boravka u destinaciji u 2019. godini, iskazana kroz ocjene smještaja i gastronomije kao temeljnih sadržaja turističke ponude zaostaje za prosjekom gradova Jadranske Hrvatske.

Posebno je to važno povezati i s činjenicom da turisti na području Grada Novalje na usluge hrane i pića u ugostiteljstvu troše 44 % više u odnosu na prosjek Jadranske Hrvatske. Činjenica da turisti na području Novalje troše više na usluge ugostiteljstva, a da istodobno kvalitete tih usluga zaostaju za prosjekom gradova Jadranske Hrvatske potencijalno ukazuje na neadekvatan odnos 'vrijednosti za novac' ugostiteljstva, a time i na mogući faktor dugoročnog ugrožavanja konkurentske pozicije Novalje.

Tablica 25. Razina zadovoljstva turista boravkom, smještajem i gastronomijom

Element ponude	Jadranska Hrvatska – Ljeto	Grad Novalja	Odstupanje od prosjeka Jadranske Hrvatske
Ukupni boravak	79,7	79,3	- 0,5 %
Smještajni objekt	76,2	69,2	- 9,2 %
Gastronomija	70,8	64,2	- 9,3 %

Izvor: TOMAS 2019. Institut za turizam

Unatoč brojnim prepoznatim nedostacima, ukupno zadovoljstvo boravkom u Gradu Novalji gotovo je jednako prosječnom zadovoljstvu boravka na području Jadranske Hrvatske, što s jedne strane ukazuje na važne kvalitativne elemente ukupne ponude, ali isto tako i na nedovoljno korištenje konkurentskih prednosti Novalje u okruženju hrvatskih jadranskih destinacija.

S obzirom da se turistička djelatnost uglavnom obavlja u ljetnim mjesecima te da ne postoje proizvodi koji bi omogućili produženje sezone i komercijalizaciju kapaciteta i izvan ljetnih mjeseci, smještajne kapacitete na području Grada Novalje obilježava niska iskorištenost. Analizom stavova lokalnog stanovništva o daljnjim usmjerenjima razvoja turizma ustanovljeno je da je podrška lokalnog stanovništva daljnjoj orijentaciji Grada Novalje na party turizam u razdoblju od 2013. godine do 2020. godine pala za 26,1%. U istom razdoblju pala je i podrška povećanju hotelskih kapaciteta sa 67% u 2013. na 34,4 u 2020. godini što je za cjelokupno razdoblje smanjene od 48,7%. Isto tako pada i podrška zaustavljanju apartmanizacije i gradnje kuća za odmor za 20%, podrška da Grad Novalja zaslužuje kvalitetnije goste pala je za 5,7% i podrška gradnje nove marine pala je za 3% u promatranom razdoblju.

Kapaciteti nautičkog turizma

Na području Grada Novalje nalazi se 6 luka otvorenih za javni promet od kojih je Žigljen luka u kojoj se samo odvija putnički promet odnosno nema komunalnih niti nautičkih vezova. U ostalim lukama otvorenim za javni promet većinom su uspostavljeni komunalni vezovi i to: Novalja - 370, Tovarnele - 57, Drljanda - 7, Metajna - 10, Stara Novalja - 10.

Kapaciteti za prihvrat nautičara su ograničeni. Novalja ima 20 nautičkih bova i 5 nautičkih obalnih vezova, Tovarnele nakon rekonstrukcije i dogradnje luke ima 7 nautičkih vezova, Drljanda 3 vezova, Metajna 8 vezova dok Stara Novalja nema nautičkih vezova.

U svim lukama ostavljen je dio operativne obale za prihvat ribarskih i turističkih brodova kako bi se omogućio ukrcaj i iskrcaj putnika odnosno tereta. Luka Tovarnele zadovoljava najviše kriterije s obzirom na nedavnu rekonstrukciju i dogradnju navedene luke.

Postojeći i planirani kapaciteti luka posebne namjene na području Grada prema prostorno-planskoj dokumentaciji su:

- Luke nautičkog turizma:
 - Novalja, 400 vezova u moru, 400 vezova na kopnu, neizgrađeno
 - Stara Novalja, 50 vezova u moru, neizgrađeno
 - Tovarnele, 50 vezova u moru, neizgrađeno
- Luke otvorene za javni promet županijskog značaja
 - Novalja (postojeća)
 - Drljanda (postojeća)
- Luke otvorene za javni promet lokalnog značaja
 - Stara Novalja (postojeća)
 - Tovarnele (postojeća)
 - Metajna (postojeća)
 - Zubovići (planirana)

Radi upravljanja, gradnje i korištenja luka otvorenih za javni promet županijskog i lokalnog značaja na području Grada Novalje osnovana je Lučka uprava Novalja. Lučka uprava obavlja sljedeće djelatnosti u svom djelokrugu rada: briga o gradnji, održavanju, upravljanju, zaštiti i unapređenju pomorskog dobra koje predstavlja lučko područje, gradnja i održavanje lučke podgradnje, stručni nadzor nad gradnjom, održavanjem, upravljanjem i zaštitom lučkog područja (lučke podgradnje i nadgradnje), osiguravanje trajnog i nesmetanog obavljanja lučkog prometa, tehničko-tehnološkog jedinstva i sigurnost plovidbe, osiguravanje pružanja usluga od općeg interesa ili za koje ne postoji gospodarski interes drugih gospodarskih subjekata, usklađivanje i nadzor rada ovlaštenika koncesije koji obavljaju gospodarsku djelatnost na lučkom području, donošenje odluke o osnivanju i upravljanju slobodnom zonom na lučkom području sukladno propisima koji uređuju slobodne zone, drugi poslovi utvrđeni zakonom.

Ukupna površina lučkog područja kojim upravlja Županijska lučka uprava Novalja iznosi 582.380 m² od čega je 524.100 m² površine morskog akvatorija i 58.280 m² kopnenog dijela. Luka otvorena za javni promet županijskog značaja, luka Žigljen, zauzima 107.000 m² površine lučkog područja od čega 82.000 m² površine morskog akvatorija, a 25.000 m² kopnenog dijela. Luka Žigljen povezuje otok Pag sa kopnom, a preko nje se odvija državna trajektna linija Prizna - Žigljen koju obavlja brodar „Jadrolinija“ Rijeka.

U razdoblju od 2016. do 2021. godine Lučka uprava Novalja je ugovorila i planira projekte u vrijednosti većoj od 200 milijuna kuna. Među njima valja istaknuti projekt:

1. „Rekonstrukcija i dogradnja trajektnog pristaništa Žigljen“ u vrijednosti od 73,4 milijuna kuna od čega Europska unija iz Kohezijskog fonda sufinancira 62,4 milijuna

kuna, a Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture 11 milijuna kuna. Razdoblje provedbe projekta je od studenog 2019. do studenog 2023. godine. Projektom će se na obali 1 osigurati vez za trajekt dužine 120m, produljiti će se obala 2 za 56 metara te će se proširiti ulaz u uvalu na obali 3 kako bi trajektima veće dužine bio osiguran i olakšan manevar.

2. „Projekt luke Jug – Novalja“ u vrijednosti od 60 milijuna kuna od čega Europska unija financira 85%, a Republika Hrvatska 15% vrijednosti projekta. Projekt se planira realizirati u naredne 2-3 godine te se trenutno nalazi u fazi pripremnih radova. Uređenjem luke Grad se fizički zaštićuje od mora, a ujedno se omogućuje i primanje različitih funkcija prometa koje trenutno nedostaju ili su zastupljene u nedovoljnom kapacitetu.
3. „Projekt ribarske luke Novalja“ u vrijednosti od 35.362.342,24 HRK od čega Europska unija financira 75% odnosno 26.521.818,18 HRK, a Republika Hrvatska 25% odnosno 8.840.606,06 HRK. Razdoblje provedbe projekta je od 2020. do 2023. godine i trenutno se nalazi u fazi izdavanja građevinske dozvole i raspisivanja natječaja za radove. Ovim projektom planira se potpuna rekonstrukcija sjevernog lukobrana ukupne dužine 279,59m te produženje istoga za otprilike 78m. Na lukobranu će se u konačnici nalaziti šetnica te prometnice sa parkiralištem. Krajnji cilj ovog projekta je dobivanje stalnih vezova za ribarske brodove i brodice kao i povećanje dužine operativne obale.
4. „Projekt uređenja luke Metajna“ u vrijednosti od 22 milijuna kuna. Projekt će biti sufinanciran od strane Ministarstva mora, prometa i infrastrukture u iznosu od 90% vrijednosti projekta za građevinske radove. Vrijeme provedbe projekta je od 2021. do 2023. godine.
5. „Projekt luke Tovarnele“ u vrijednosti od 7.340.592,55 HRK od čega je Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture sufinanciralo 90% vrijednosti projekta za izvođenje građevinskih radova dok je pripreme radove i troškove izrade projektne dokumentacije financirala Lučka uprava Novalja. Projektom je saniran gat, pokosa prometnice na istočnoj obali te sanacija prometnice, šetnice i gatova na zapadnoj obali u naselju Lun. Vrijeme provedbe projekta je razdoblje od 2017. do 2021. godine.
6. „Projekt postavljanja pontona u luci Novalja“ u vrijednosti od 7.248.844,55 HRK od čega je Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture sufinanciralo 90% vrijednosti projekta za izvođenje građevinskih radova dok je pripreme radove i troškove izrade projektne dokumentacije financirala Lučka uprava Novalja. Vrijeme provedba projekta je od 2021. do 2022. godine. Radovi bi se temeljem ugovora trebali izvoditi u dvije faze, prva faza u vrijednosti od 4.378.314,50 HRK te druga faza u vrijednosti od 2.870.530,05 HRK. Postavljanje pontona u luci Novalja prvi je korak u rješavanju problema nedostatka komunalnih vezova za potrebe njihovih korisnika.
7. „Uređenje obale za prihvat katamarana u luci Novalja“ u vrijednosti od 1.065.107,50 HRK od čega je Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture sufinanciralo 90% vrijednosti projekta za izvođenje građevinskih radova dok je pripreme radove i

troškove izrade projektne dokumentacije financirala Lučka uprava Novalja. Projekt se provodio u razdoblju od 2019. do 2020. godine.

8. „Popločenje glavne rive u luci Novalja“ u vrijednosti od 623.250,00 HRK od čega je Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture sufinanciralo 90% vrijednosti projekta za izvođenje građevinskih radova dok je pripremne radove i troškove izrade projektne dokumentacije financirala Lučka uprava Novalja. Projekt je započeo i dovršen je u 2020. godini.

3.4. Poljoprivreda

Zbog prisutnosti turizma, trgovine i ostalih djelatnosti, u poljoprivrednim djelatnostima je na području Grada Novalje zaposleno manje od 5 % stanovnika. Poljoprivredne djelatnosti su generalno zapostavljene i slabo prisutne, a glavni razlozi su : male poljoprivredne površine, usitnjenost i rascjepkanost parcela, neorganizirana proizvodnja i plasman proizvoda, lakša mogućnost zarade u ostalim djelatnostima. Grad Novalja radi promocije poljoprivrede i ovčarstva na svom području već nekoliko godina organizira manifestacije „Izložba paške ovce i paškog sira“ i „Lunjske maslinade“.

Grad je, u suradnji s Ličko - senjskom županijom pristupio izradi projekta Sustav navodnjavanja Novljanskih polja, a također je u završnoj fazi donošenja i Programa raspolaganja poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu Republike Hrvatske na području Grada Novalje. Prema podacima Državne geodetske uprave, Područnog ureda za katastar Gospić, Ispostava Novalja, Grad ima 9.749 ha ukupno plodnog i neplodnog zemljišta od čega oko 65% obradivih poljoprivrednih površina. Oko 88% poljoprivrednih površina nalazi se u privatnom vlasništvu.

Najvrjednije poljoprivredno područje je Novljansko polje, površine 167 ha. Ostale se poljoprivredne površine nalaze u plodnim ravninama oko Caske, Kustića i Metajne. Maslinarstvo, povrtlarstvo, vinogradarstvo, ovčarstvo i pčelarstvo glavne su poljoprivredne grane na području Grada Novalje. Pašnjaci zauzimaju čak 88,5% svih poljoprivrednih površina.

Domaći voćari pretežno uzgajaju smokve i bademe, a dok se na širem području Grada stanovnici bave maslinarstvom zbog povoljnih prirodnih uvjeta za uzgoj. Zbog porasta u cijeni maslinovog ulja interes stanovništva za ovom poljoprivrednom granom sve je veći te predstavlja značajni razvojni potencijal. Stoga je potrebno educirati poljoprivrednike o načinima ostvarivanja većih prinosa, organizaciji berbe i prerade maslina i stvaranju brenda i proizvoda od maslina kako bi se on ostvario.

Vinogradarstvom se na području Grada Novalje bavi 32 poljoprivrednika od čega je njih 31 registrirano kao obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo, a 1 kao pravna osoba. Oni su krajem 2019. godine ukupno obrađivali 90.673 čokota vinove loze. Proizvedeno vino i grožđe se pored vlastite potrošnje koristi i za prodaju. U posljednje vrijeme susreću se primjeri proizvodnje vina nešto bolje kvalitete no potencijala nisu dovoljno iskorišteni te postoji veliki prostor za napredak. Razvoj vinogradarstva na području Grada Novalje zahtjeva osmišljenu strategiju razvoja kako lokalnih vlasti tako i samih proizvođača.

Vodeća grana stočarstva na Otoku Pagu i Gradu Novalji je ovčarstvo. Ukupan broj ovaca prema Upravnom odjelu za poslove lokalne samouprave i uprave iznosi 7.350. Grad Novalja je u 2020. godini dodijelio ukupno 115.500 HRK potpora ovčarima. Razvoj ovčarstva je potrebno nastaviti ne samo radi povećanja prihoda ovčara i njihovih obitelji, već i radi gastronomske ponude lokalno proizvedenog mesa te ujedno čišćenja i gnojenja pašnjaka i maslinika čime se održava prirodna i biološka ravnoteža. I u području ovčarstva postoje značajni potencijali za razvoj poznatog paškog sira i janječeg mesa, kao i za razvoj seoskog turizma, prodajom raznih suvenira od ovčje vune i sl. Za ispašu ovaca se uglavnom koriste krševiti i stjenoviti dijelovi otoka na kojima se nalazi mala količina vegetacije.

Pčelarstvom se na području Grada Novalje aktivno bavi 5 osoba te njihov ukupan broj pčelinjih zajednica iznosi 458. Krajem 2019. godine pčelarima je Grad ukupno dodijelio 17.900,00 HRK jednokratne pomoći.

Područje Grada Novalje bogato je i samoniklim ljekovitim biljem (lavanda, sikavica, koromač i drugo) koje nije dovoljno iskorišteno kao gospodarski resurs. Tako se primjerice, u specijaliziranim prodavaonicama u Novalji rijetko mogu naći proizvodi od ljekovitog bilja porijeklom s područja Grada (ili otoka). S obzirom na ljekovita svojstva kao i sve značajniju potražnju, plasman ljekovitog bilja i njihovih pripravaka i proizvoda predstavlja značajni potencijal budućeg gospodarskog razvitka.

4. INFRASTRUKTURA

4.1. Vodoopskrba i odvodnja

Sustav vodoopskrbe i odvodnje na području Grada Novalja u nadležnosti je tvrtke Komunalije d.o.o. Trgovačko društvo Komunalije registrirano je kao društvo s ograničenom odgovornošću, sa sjedištem u Novalji, Čiponjac jug 6, a tvrtka je u 100 % vlasništvu Grada Novalje kao jedinog osnivača. Tvrtka je zapošljavala 36 djelatnika krajem 2020. godine. Komunalije d.o.o. opskrbljuje vodom i vrši usluge odvodnje otpadnih voda za stanovnike Grada Novalje, a obuhvaća i naselja Caska, Gajac, Jakišnica, Kustići, Lun, Metajna, Potočnica, Stara Novalja, Vidalići i Zubovići. Misija tvrtke je kontinuirana, sigurna, ekonomična i kvalitetna usluga vodoopskrbe i odvodnje.

Na području Grada Novalje za vodoopskrbu se koristi voda s kopna 180 l/s iz vodovoda Hrvatskog primorja - južnog ogranka Senj. Ukupna nabavna vrijednost vode je u 2020. godini iznosila 2.020.738,00 HRK za 1.010.369 m³ vode te još dodatnih 36.000,00 HRK za osnovnu uplatu priključnog mjesta, što ukupno iznosi 2.056.738,00 HRK. Za područje Grada Novalje fakturirano je ukupno 758.549 m³ vode, od čega pravnim osobama 244.700 m³, a fizičkim 513.849 m³ vode.

Ukupna nabavna vrijednost vode u 2019. godini je iznosila 2.790.394,00 HRK za 1.395.197 m³ vode te još 36.000,00 HRK za osnovnu uplatu priključnog mjesta, što ukupno iznosi 2.826.394,00 HRK. Za područje Grada Novalje fakturirano je 922.582 m³ vode od čega privatnim osobama 317.613 m³, fizičkim 604.969 m³ vode.

Tablica 26. Financijski plan poslovanja za tvrtku Komunalije d.o.o., za 2020. i 2021.

Financijski pokazatelj	2020.	2021.	2020./2021.
Prihodi (ukupno)	18.455.496,40	17.217.638,61	-7,2%
Vodovod	12.363.388,96	10.685.499,52	-15,7 %
Odvodnja	6.092.107,44	4.629.693,44	-31,5%
Troškovi (ukupno)	17.778.117,28	17.035.868,14	-4,4%
Vodovod	12.234.591,75	8.088.032,54	-51,3 %
Odvodnja	5.543.525,53	3.617.902,71	53,2 %

Izvor: Komunalije d.o.o. – Plan za 2021. godinu

Vodoopskrbna infrastruktura uglavnom zadovoljava trenutne potrebe u sezonskim opterećenjima međutim kroz daljnji razvoj Grada biti će potrebno obnoviti postojeće cjevovode kako bi se u danima najveće potražnje osigurala kontinuirana i kvalitetna vodoopskrba. U tome će ključna biti realizacija projekta povećanja dotoka vode povezivanjem na Zadarski regionalni vodovod iz smjera Općine Kolan, Grada Paga i Općine Poveljana. Na području Grada Novalja nalaze se dva izvora pitke vode: Kaptaža „Škopalj“ u novaljskom polju, kapaciteta cca 5,0 l/sec i Kaptaža u naselju Metajna s vrlo malim kapacitetom. Navedeni izvori pitke vode ne koriste

se kao izvor vodoopskrbe već se održavaju odnosno štite kao budući potencijalni rezervni vodoopskrbni resursi.

U naseljima Metajna, Zubovići, Kustići, Vidalići i Caska kroz ovaj projekt, realizirat će se izgradnja sustava odvodnje otpadnih voda. Do sada su ova naselja koristila septičke jame, no vremena u kojima živimo nalažu rješavanje ovog problema. Tim više što je cijela Novalja okrenuta turizmu, ali ne smije se zanemariti ni ekološki i zdravstveni aspekt. Da bi se osigurala dovoljna količina vode koja dolazi sa kopna na otok Pag potrebno je osigurati i dovoljnu količinu vode i brzinu njezinog dotoka kroz dva cjevovoda položena na dno Velebitskog kanala. Nova precrpna stanica kapaciteta 290 l/sec osigurat će dovoljnu količinu vode u vodospremama na otoku Pagu.

Sastavni dio projekta Aglomeracija je i sanacija dijelova postojećeg sustava odvodnje, čime će se spriječiti daljnje onečišćenje tla i voda. Do sada su obavljeni pripremni radovi za sanaciju gravitacijskog kolektora Gajac. Realizacijom projekta Aglomeracije, oko 95 % svih kućanstava na području Novalje imati će mrežu odvodnje otpadnih voda. Ukupna vrijednost projekta iznosi 310.441.862,11 HRK (s PDV-om). Projekt se financira sredstvima iz Operativnog programa Konkurentnost i kohezija 2014. - 2020. Europskog fonda za regionalni razvoj, od čega bespovratna EU sredstva iznose 172.494.435,80 HRK, a nacionalno sufinanciranje 75,8 milijuna kuna. Dakle iznos EU financiranja iznosi 70%, Republike Hrvatske 10%, Hrvatskih voda d.o.o. 10% i Grada Novalje 10%. Početak provedbe projekta je siječanj 2019. godine, a planirani završetak je u prosinac 2022. godine. Opći ciljevi koji će se postići realizacijom projekta proizlaze iz strateških dokumenata i EU Direktiva vezanih za sektor zaštite voda.

Tablica 27. Planirana i realizirana sredstva proračuna Grada Novalje za vodoopskrbu i odvodnju, 2016.-2020.

Godina	Sredstva gradskog proračuna za vodoopskrbu i odvodnju od 2016. do kraja 2020. godine (SVEUKUPNO) u HRK		
	Ukupno planirano	Ukupno realizirano	Postotak realizacije
2016.	100.000,00	13.117,00	13,11%
2017.	450.000,00	75.955,05	16,88%
2018.	200.000,00	250.721,41	125,36%
2019.	175.000,00	110.385,30	63,08%
2020.	100.000,00	69.904,50	69,90%
Ukupno	1.025.000,00	520.083,26	50,74%

Izvor: Proračun Grada Novalje i Godišnji izvještaj o izvršenju proračuna, 2016.-2020.

4.2. Gospodarenje otpadom

Sakupljanje komunalnog otpada s područja Grada Novalje, obavlja poduzeće Arburoža d.o.o. Novalja, koje se nalazi u 100 % vlasništvu Grada Novalje. Društvo je na kraju 2020. godine imalo 57 zaposlenih osoba, toga u upravi i administraciji 8 osoba, a na operativnim poslovima

49 osoba. Ukupan broj zaposlenih za vrijeme ljetne sezone je bio 73 osoba. Organiziranim sakupljanjem komunalnog otpada u Gradu Novalji je obuhvaćeno 100 % stanovništva. Uz kućanstva, sakupljanje komunalnog otpada se obavlja i iz svih gospodarskih subjekata s područja Novalje. Sakupljanje u kućanstvima se obavlja putem kanti za komunalni otpad, kapaciteta 120 litara. Ukoliko kućanstva imaju potrebu za katnom većeg kapaciteta, dodjeljuje im se kanta kapaciteta 240 litara ili 360 litara, odnosno, za zajednička kućanstva, kontejner kapaciteta 700 litara ili 1.100 litara. Komunalni otpad iz gospodarskih subjekata se sakuplja, najvećim dijelom, putem kontejnera kapaciteta 1.100 litara ili većih kontejnera, kapaciteta 5 m³ ili 7 m³. Broj kanti i kontejnera je promjenjiva kategorija te se prilagođava stvarnim potrebama korisnika, što se provodi kroz planove nabave poduzeća Arburoža d.o.o. Novalja. Odvoz sakupljenog komunalnog otpada i krupnog (glomaznog) otpada provodi se prema prethodno utvrđenom rasporedu, koji je dostupan na mrežnim stranicama poduzeća Arburoža d.o.o. Novalja.

U Gradu Novalji se provodi i odvojeno sakupljanje sastavnica komunalnog otpada, i to plastike, papira, stakla i metala. Sakupljanje se obavlja putem kontejnera, kanti i vreća, prema prethodno utvrđenom rasporedu, a prema kojem se odvoz odvojenih sastavnica obavlja jednom mjesečno. Osim opisanom sistemom "od vrata do vrata", na području Grada Novalje se odvojeno sakupljanje sastavnica otpada obavlja i na dobrovoljnoj bazi, gdje stanovnici i turisti dopremaju i odlažu selektivno sakupljene sastavnice otpada u kontejnere postavljene na javno - prometnim površinama, odnosno na tzv. "zelene otoke".

Projekcije budućih količina komunalnog otpada se izrađuju sa ciljem točnijeg planiranja i lakšeg odlučivanja u politici gospodarenja otpadom. Primjetan je kontinuiran rast količine komunalnog otpada kroz godine (2011. - 2022.).

Tablica 28. Projekcija količina komunalnog otpada do 2022. godine

Godina	Količina sakupljenog komunalnog otpada		
	Ukupno od turista (t)	Ukupno od stanovnika (t)	Po stanovniku (kg)
2017.	1.052	2.771,0	1.506,6
2018.	1.115	2.812,7	1.578,9
2019.	1.204	2.855,0	1.654,7
2020.	1.288	2.898,0	1.743,1
2021.	1.372	2.941,6	1.817,4
2022.	1.206	2.985,9	1.904,6

Izvor: Nacrt Plana gospodarenja otpadom Grada Novalje za razdoblje 2017. – 2020. godine

Sastav komunalnog otpada mijenja se ovisno o sredini u kojoj nastaje i ovisi o mnogim faktorima, kao što su: standard stanovništva, tip naselja, postignuta razina komunalne higijene i svijesti stanovništva i slično.

U nastavku se nalazi prikaz sastava sakupljenog otpada u Gradu Novalji u razdoblju od 2016. do 2020. godine. Najveća ukupna količina odvojeno sakupljenog otpada prikupljena je u 2019. godini u iznosu od 9,639.33 tona od čega najveći dio čini miješani komunalni otpad sa 5.161,3 tona ili 53,54% te interni otpad odnosno interni materijal koji se koristi za prekrivanje miješanog komunalnog otpada i ravnanje pristupnih puteva sa 2.626,2 tona ili 27,24%. Udio miješano prikupljenog otpada u ukupnoj količini prikupljenog otpada i dalje je prevelik te je potrebno ulagati napore na povećanju svijesti građana o važnosti sortiranja otpada.

Tablica 29. Sastav sakupljenog otpada u Gradu Novalji, 2016. – 2020. godina

Otpad (t)	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Miješani komunalni otpad	3.472,3	5.256,8	5.447,14	5.161,3	3.146,74
Glomazni otpad	274.4	380	204.2	629.46	614.57
Biorazgradivi otpad	120.5	285.1	208.2	400.23	644.84
Interni otpad	350.5	641.8	293.84	2.626,2	2.027,9
Otpad sa rešetke	-	-	47.3	48.44	30.85
Muljevi sa CS.	-	-	33.83	24.72	22.83
Papir i karton	237.5	243.5	284.73	348.92	250.31
Plastična ambalaža	26.8	8.48	8.09	102	90.54
Plastika	5	9.38	19.06	29.04	17.49
Metal	-	4.41	1.2	144.89	41.3
Staklo	50.8	46.86	55.9	46.44	31
Gume	15.8	-	-	21.95	22.62
EE oprema	-	-	-	48.32	8.92
Olovne baterije	-	-	-	7.42	-
Ukupno	4.553,60	6.876,33	6.603,49	9.639,33	6.949,91

Izvor: Arburoža d.o.o.

U Gradu Novalji postoji skladište otpada. Skladište otpada je locirano u poduzetničkoj zoni Čiponjac, unutar zatvorene hale površine oko 770 m², koja osim kao skladište, služi i kao servisno - garažni objekt za smještaj vozila poduzeća Arburoža d.o.o. Novalja. Unutar zatvorene hale, vozila poduzeća Arburoža d.o.o. dovoze odvojeno sakupljene sastavnice komunalnog otpada sa "zelenih otoka", iz kućanstava i gospodarskih objekata.

Zbog kašnjenja radova na izgradnji regionalnog odlagališta otpada u Biljanima Donjim, gradska vlast promptno je reagirala. Grad Novalja i komunalno društvo Arburoža d.o.o. pristupili su izgradnji dodatne, treće kazete na odlagalištu Caska. Budući da su postojeće dvije kazete u fazi zatvaranja, ovim se činom osigurava nesmetan rad odlagališta. Ovo je prijelazno rješenje do otvorenja regionalnog odlagališta u Biljanima Donjim, kada će se odlagalište Caska u potpunosti sanirati i zatvoriti. Prikupljeni komunalni otpad odlagat će se u prešu te odvoziti u pretovarnu stanicu u Goricu, a odatle na regionalno odlagalište otpada u Biljanima Donjim. Valja istaknuti kako je odlagalište Caska uređeno, ograđeno i nadzirano odlagalište koje se nalazi u postupku sanacije i zatvaranja. Vrijednost projekta izgradnje treće kazete iznosi 3,3 milijuna kuna od čega sufinanciranje Fonda za zaštitu okoliša iznosi 2,8 milijuna HRK, a Grada Novalje 500.000 HRK.

Grad Novalja planira gradnju kompostane u nadolazećem razdoblju. Predmet projekta je gradnja postrojenja za biološku obradu i odvojeno prikupljanje biootpada kompostana. U okviru kompletnoga projekta projektiraju se slijedeći dijelovi građevine: mostna vaga, poslovna zgrada, pomoćna zgrada, otvoreni asfaltni plato odnosno površina za pripremu i za naknadno postupanje sa bio otpadom i bio razgradivim otpadom te površina za sječku. Osim postrojenja za biološku obradu odvojeno sakupljenog biootpada (kompostana) planira se izgradnja reciklažnog dvorišta za građevinski otpad čime će se riješiti problematika divljih deponija na širem području Grada Novalje. Projekt izgradnje i opremanje postrojenja za obradu bio-otpada - kompostana je izrađen. Buduća kompostana biti će smještena na lokaciji nove Industrijske zone Zaglava - Prozor. Procijenjena vrijednost projekta prema troškovniku iznosi 7,5 milijuna kuna. Projekt će se prijaviti na natječaj za sufinanciranje iz EU fondova. Prijavitelj projekta je komunalno društvo Arburoža d.o.o., a planirano vrijeme provedbe je od 2022. do 2023. godine.

4.3. Promet

Područjem grada Novalje prolazi glavni otočni cestovni pravac u duljini od 74 km (državna cesta D106) koji povezuje trajektnu luku Žigljen preko Novalje, Paga i Ražanca do Posedarja i nastavno na državnu cestu D8 ili autocestu A1 prema Zadru i Splitu. Županijska cesta ŽC5210 u duljini od 8 km od Stare Novalje vodi do spoja s državnom cestom D106 i na taj način povezuje cijeli otok Pag u smjeru istok – zapad. Na prethodno navedene prometnice nadovezuje se mreža županijskih i lokalnih cesta. Osim trajektnom vezom, povezanost s kopnenim dijelom županije i Republike Hrvatske postiže se i preko državne ceste D106 i preko Paškog mosta. Kako grad Novalja obiluje brojnim turističkim sadržajima, te kako je broj smještajnih kapaciteta značajno veći od broja stanovnika, za vrijeme ljetne sezone na području može boraviti i oko 60.000 ljudi što predstavlja izazov za prometni sustav na području Grada. Stoga se prometni sustav mora fokusirati na aktivne oblike prijevoza (bicikl (mehanički, električni), role, romobil, pješačenje itd.) unutar urbane jezgre, te kvalitetni javni prijevoz za povezivanje okolnih naselja s gradom u skladu sa sezonskom i izvansezonskom potražnjom.

Vizija razvoja održivog prometnog sustava grada Novalje predstavlja sljedeće ključne ciljeve:

- povećanje efikasnosti odvijanja prometa na području grada
- povećanje atraktivnosti urbanog prostora potenciranjem korištenja održivih oblika prijevoza
- smanjenje priljeva osobnih vozila u središte grada
- smanjenje štetnih utjecaja gradske logistike na prometno-prostorne aspekte grada
- kvalitetno razvijena pješačka infrastruktura s ciljem povećanja broja i zadovoljstva pješaka
- kvalitetno razvijena biciklistička mreža na području grada (kroz zone zajedničkog prometovanja, zone smirenog prometa, izdvojene biciklističke staze, trake itd.)
- revitalizacija urbane zone na širem središtu grada
- unaprjeđenje povezanosti okolnih područja s gradom Novaljom održivim oblicima prometovanja (biciklističke magistrale, javni gradski prijevoz)
- unaprjeđenje povezanosti grada Novalje s ostatkom Republike Hrvatske
- određivanje smjera razvoja prostornih sadržaja uzimajući u obzir održivi prostorno - prometni sustav
- povećanje kvalitete života za lokalno stanovništvo i posjetitelje
- ekonomski prosperitet cijelog područja

Vizija razvoja održivog prometnog sustava grada Novalje predstavlja temelj za daljnje planiranje razvitka grada kroz duži vremenski period.

Prema studiji „Plan održive mobilnosti Grada Novalje“ koju je izradio Fakultet prometnih znanosti – Zavod i njihovoj analizi postojeće prostorno-planske dokumentacije, ustanovljeno je da planirana širina koridora cestovnih prometnica unutar naseljenih područja nije dovoljna za izgradnju suvremene prometnice prema načelima održivog prometnog planiranja. U predviđenim koridorima nije predviđen prostor za izgradnju zelenog pojasa, biciklističkih staza i adekvatnih pješačkih nogostupa. Iako se pješački nogostupi i biciklističke staze ne moraju izgraditi u prvoj fazi, potrebno je pravovremeno osigurati slobodan koridor za buduća proširenja. Sa stajališta održivog prometnog planiranja trebalo bi se poticati i razvoj svih održivih oblika prometovanja na području Grada Novalje. Prostorni plan bi trebao obuhvaćati i definirati izgradnju pješačke/biciklističke infrastrukture u sklopu postojeće i planirane cestovne mreže javnih i nerazvrstanih cesta te predstavljati osnovu za razvitak mreže pješačko/biciklističkih staza, traka i koridora na području grada. Tamo gdje postoji prostorna mogućnost i potreba, izgradnja biciklističke infrastrukture trebala bi biti nužan uvjet prilikom izgradnje nove ili rekonstrukcije postojeće cestovne mreže. Prema postojećem stanju izgradnja biciklističkih staza više nije uvjetovana potrebama, već prostornim mogućnostima, što predstavlja određeni oblik destimulacije razvitka biciklističkog prometa.

Analizom infrastrukture cestovne mreže utvrđeno je da se ukupna mreža cestovnih prometnica na području grada Novalje u dužini od oko 41,6 kilometara sastoji od:

- glavnih mjesnih ulica, oko 11 km (26 %) koje su u svrsi tranzitnog prometa te povezivanja Novalje s okolnim područjima
 - gradska obilaznica
 - županijska cesta ŽC5210
 - županijska cesta ŽC5151

- sabirnih ulica, oko 7,8 km (18,7 %) koje čine arterijske pravce unutar naselja Novalja
 - Put Lokvice
 - Lunjski put
 - Škopalska ulica
 - Caskin put
 - Slatinska ulica
 - Branimirova ulica
 - Trpimirova ulica
 - Obalni potez ulica
 - Ulica oko povijesne jezgre
- ostalih ulica, oko 22,8 km (55,3 %) koje opskrbljuju prometom glavne mjesne ulice i sabirne ulice

Analizom je ustanovljen da znatan udio sabirnih i ostalih ulica (74 %) u ukupnoj prometnoj mreži koje svojim projektno-oblikovnim elementima ne udovoljavaju adekvatnoj razini usluge u vrijeme turističke sezone. Nedostatna širina prometnog koridora najčešće rezultira nedostatkom nogostupa, nedostatnom širinom prometnih traka, horizontalnom nepreglednosti zavoja, raskrižja i priključaka što generalno umanjuje razinu prometne sigurnosti, a najviše kod sudionika nemotoriziranog prometa (pješačka i biciklista).

Postojeće stanje prometne signalizacije na području grada Novalje ocijenjeno je nezadovoljavajućom ocjenom. Na prometnoj mreži grada Novalje u trenutku analize zabilježeno je 1.479 prometnih znakova od čega su:

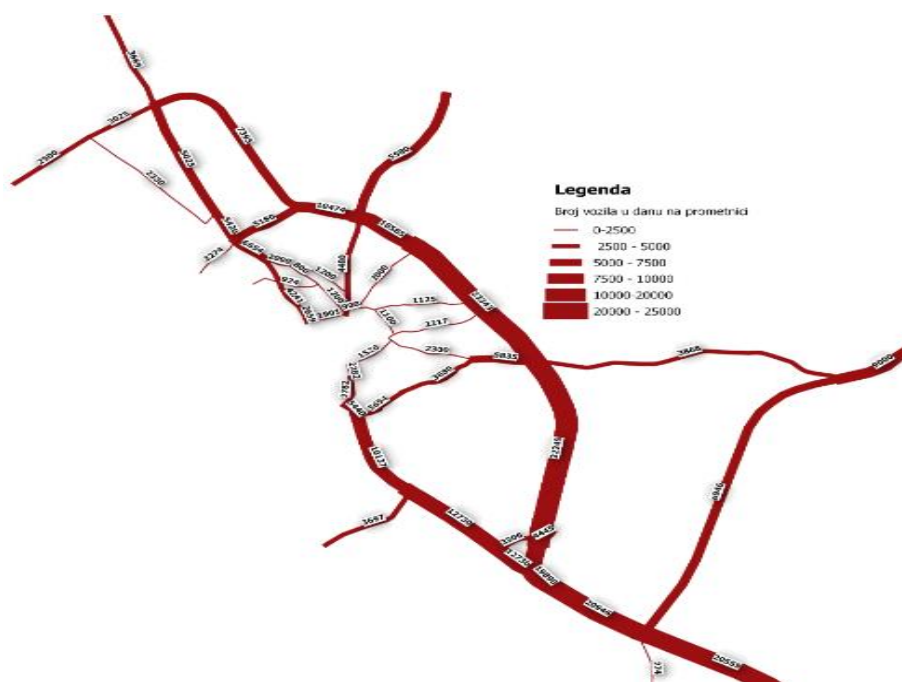
• znakovi opasnosti	174 komada	(12%)
• znakovi izričitih naredbi	633 komada	(43%)
• znakovi obavijesti	399 komada	(23%)
• dopunske ploče	105 komada	(7%)
• prometna oprema	145 komada	(10%)
• prometna svjetla	83 komada	(6%)

Analizom infrastrukture pješačkog prometa utvrđeno je da na području grada Novalje pješačke zone obuhvaćaju površinu od oko pet hektara koja je omeđena ulicama:

- Ulica kralja Tomislava
- Obala Petra Krešimira IV
- Murvica
- Velebitska ulica

Na ostatku prometne mreže grada postojeća pješačka infrastruktura ima brojne nedostatke i velikim dijelom je nepostojeća što se najviše očituje u vrijeme turističke sezone kada su pješaci primorani kretati se kolnikom.

Slika 4. Prometno opterećenje Grada Novalje, 2018. godina

Izvor: SUMP – Grad Novalja

Analizom podataka automatskog i ručnog brojanja prometa na području grada Novalje u vrijeme turističke sezone 2018. godine utvrđeno je najveće opterećenje na dionici gradske obilaznice (ŽC5210) od raskrižja s državnom cestom D106 do raskrižja sa Škopaljskom ulicom, koje iznosi između 18.585 – 23.343 vozila/dan. Navedeno opterećenje od 23.343 voz/dan ustanovljeno je na dionici gradske obilaznice između raskrižja s Caskinim putom i Vodovodnom ulicom.

Unutar naselja Novalja najopterećenije prometnice jesu:

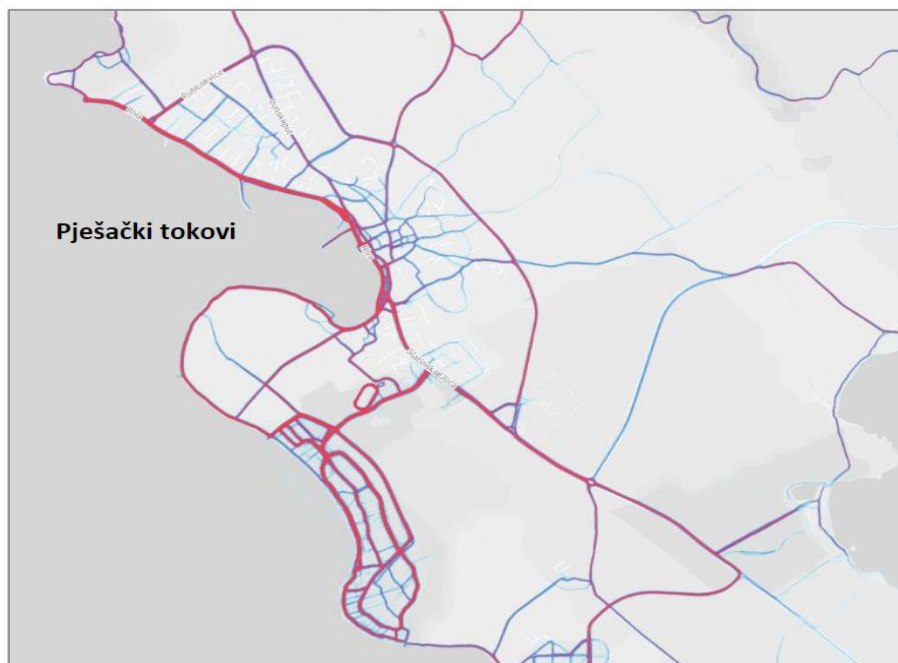
- Slatinska ulica (oko 10.137 voz/dan)
- Ulica braće Radić (oko 6.654 voz/dan)
- Lunjski put (oko 5.400 voz/dan)
- Ulica kneza Trpimira (oko 5.180 voz/dan)
- Škopaljska ulica (oko 4.000 voz/dan)
- Ulica S.S. Kranjčevića (oko 3.600 voz/dan)

Prosječan godišnji ljetni promet koji je utvrđen na cestovnoj mreži grada Novalje ukazuje na višesatno podkapacitiranje cestovne mreže što uzrokuje znatne probleme u odvijanju prometnih tokova na području grada, osobito na gradskoj obilaznici. Također, podkapacitiranost mreže zajedno s neadekvatnim projektno-oblikovnim elementima većeg dijela prometne infrastrukture na području središta grada negativno utječe na prometnu sigurnost svih sudionika u prometu.

Analizom pješačkih tokova na području šireg gradskog područja utvrđeno je da je najopterećenija lokacija Ž5210 (Supermarket Konzum i ROTO) s prosjekom od 75 pješaka/sat u vršnom periodu 19:00 - 20:00h. Lokacije Caskin put, prema Staroj Novalji i prema Lunu broje u prosjeku 34, 2 i 3 pješaka/sat. Mali broj pješaka ukazuje na činjenicu da se lokacije

brojanja pješaka nalaze na postojećoj gradskoj obilaznici koja ne predstavlja atraktivno područje za pješaćenje.

Slika 5. Intenzitet pješačkih tokova u naselju Novalja, 2018. godina

Izvor: SUMP – Grad Novalja

Za razliku od pješačkih, biciklistički tokovi najintenzivniji su u periodu od 8:00 do 9:00 sati. Tokovi biciklističkog prometa relativno jednakog intenziteta zabilježeni su na sve četiri lokacije prilikom čega je na lokaciji Ž5210 (Supermarket Konzum i ROTO) utvrđen najveći intenzitet biciklista s prosječnom vrijednosti od oko 41 bicikala/sat u vršnom periodu (08:00 –

Veliki problem u nesmetanom odvijanju prometa predstavlja dostava što je osobito izraženo tijekom ljetnih mjeseci kada dostavna vozila stvaraju dodatna zagušenja na prometnoj mreži u užem području grada. Također, povećana razina buke i emisije štetnih plinova negativno utječe na građane i posjetitelje. Velika prisutnost dostavnih vozila na ulicama i nogostupima umanjuje kvalitetu nemotoriziranog prometa (pješaka i biciklista) čime se dodatno umanjuje atraktivnost cjelokupnog gradskog prostora. Izraziti problem dostavnog prometa očituje se na području Plodina u Ulici S.S.Kranjčevića i robne kuće Novalis unutar zone pješačkog prometa.

S ciljem uspostavljanja održivog prometnog sustava Grada Novalje definirane su četiri osnovna mjere koje su usmjerene na unaprjeđenje održivih oblika prometovanja i to javni prijevoz, biciklizam i pješaćenje:

- Optimizacija cestovnog prometa
- Unaprjeđenje pješačkog prometa
- Unaprjeđenje biciklističkog prometa
- Unaprjeđenje sustava javnog gradskog prijevoza

Zbog prostornih ograničenja unutar izgrađenog područja Grada Novalje dio postojeće prometne infrastrukture je neadekvatan za sigurno i nesmetano odvijanje cestovnog prometa.

U sklopu **optimizacije cestovnog prometa** predlažu se mjere koje se odnose na:

- Optimizaciju tokova cestovnog prometa
- Povećanje sigurnosti i propusne moći prometne mreže
- Unaprjeđenje sustava parkiranja
- Uređenje dostavnog prometa

4.4. Swot analiza

SNAGE	SLABOSTI
- Financijska stabilnost proračuna - Konstantan rast proračunskih prihoda - Efikasna gradska uprava u području razvoja gospodarstva - Definirani strateški ciljevi - Pozitivan unutarnji i vanjski migracijski saldo - Bogata materijalna i nematerijalna kulturna baština - Dobar geografski položaj te blizina najznačajnijih prometnica - Razvijena svijest građana o važnosti bavljenja sportom - Povećanje kvalitete života stanovništva - Dugogodišnja podrška razvoju sporta - Širenje turističke ponude - Revitalizacija i razvoj ruralnih područja - Olakšan pristup e-uslugama - Ukupna dobit poduzetnika među najvećim u Ličko-senjskoj županiji - Institucionalna potpora razvoju gospodarstva kroz sufinanciranje postojećih projekata - Razvijen turistički brand destinacije - Konstantan rast broja dolazaka i noćenja u turizmu	- Nedovoljno ulaganja u povećanje mogućnosti otvaranja novih radnih mjesta - Visoki troškovi održavanja komunalne infrastrukture - Neravnomjerno raspoređena sredstva o sektorima - Nedostatak javnih smještajnih kapaciteta za stare i nemoćne - Slaba povezanost poljoprivrede i turizma - Nedovoljna zainteresiranost mladih za deficitarnim zanimanjima - Nedovoljno profiliran sportsko-rekreativni oblik turizma - Nedovoljno korištenje modernih tehnoloških rješenja u poljoprivredi - Fluktuacija i lagana porast broja nezaposlenih - Od ukupnog nezaposlenih, njih 60% je u dobnoj skupini od 20 – 39 godina

PRILIKE

- Povećanje prihoda korištenjem EU sredstava
- Smanjenje troškova održavanja javne rasvjete i infrastrukture
- Daljnji napredak na području transparentnosti proračuna razvojem digitalnih rješenja i tehnologija
- Izgradnja doma za stare i nemoćne korištenjem državnih i EU poticaja
- Razvoj i korištenje obnovljivih izvora energije
- Razvoj gospodarstva temeljen uvođenju zelenih i digitalnih tehnologija
- Razvoj održivog i zelenog turizma
- Razvoj i umrežavanje poljoprivrednika u zadruge radi povećanja konkurentnosti i lakšeg plasmana proizvoda
- Podizanje kvalitete života kroz uravnotežen i održiv razvoj infrastrukture
- Proširenje i dogradnja sustava javne odvodnje na području aglomeracije radi povećanja postotka priključenosti stanovništva na sustav javne odvodnje kroz projekt “Poboljšanje vodno – komunalne infrastrukture aglomeracije Novalja”
- Razvoj i korištenje obnovljivih izvora energije
- Kvalitetnija digitalna rješenja za mobilnost i održavanje prometne infrastrukture

PRIJETNJE

- Smanjenje proračunskih prihoda uslijed nastavka krize uzrokovane COVID-19 pandemijom
- Odljev stručne i kvalitetne radne snage
- Sporost u postupku odobravanja projektnih prijava – dugo vrijeme čekanja na Odluku o financiranju projekata
- Nedostatak kadrova za rad u školstvu i zdravstvu
- Niža cijena rada u susjednim zemljama
- Brz razvoj tehnologije koji zahtjeva stalna ulaganja
- Slab interes za strukovna zanimanja
- Neodgovorna i nesustavna valorizacija kulturnih dobara
- Pretjerana izgradnja i apartmanizacija ruralnog prostora i Grada
- Tržište rada orijentirano samo na nekoliko djelatnosti
- Brz razvoj tehnologije koji zahtjeva stalna ulaganja
- Problem adaptacije starijeg stanovništva na nove tehnologije
- Dugo vrijeme čekanja na Odluku o financiranju

5.PRIORITETI I MJERE

Strateško planiranje i razvoj Grada Novalje u razdoblju do 2025. godine temeljit će se na postavljenom strateškom okviru koji je dio Provedbenog programa Grada Novalje za mandatno razdoblje 2021.-2025. godine. Strateški okvir je definiran kroz 13 razvojnih mjera: lokalna uprava i administracija, protupožarna i civilna zaštita, prostorno i urbanističko planiranje, promet i održavanje javnih prometnica, zaštita i unapređenje prirodnog okoliša, gospodarski razvoj, kultura, tjelesna kultura i sport, socijalna skrb i demografija, primarna zdravstvena zaštita, odgoj i obrazovanje, briga o djeci, komunalno gospodarstvo i uređenje naselja i stanovanje.

Sve navedene mjere odgovaraju djelokrugu rada Grada Novalje. Po usvajanju Plana razvoja Ličko-senjske županije do 2027. godine mjere Provedbenog programa povezat će se sa posebnim ciljevima predmetnog Plana. U trenutku donošenja usklađene su sa strateškim ciljevima, prioritetima i mjerama Nacionalne razvojne strategije do 2030. godine te sa Nacionalnim planom razvoja otoka 2021.-2027. godine,.

1. Lokalna uprava i administracija

Aktivnost/projekt	Pokazatelj rezultata	Polazišna vrijednost 2021.	Ciljna vrijednost 2025.	Stavka u proračunu
1.1. Financiranje redovne djelatnosti	Broj održanih sjednica gradskog vijeća	11	10	Program Rad predstavničkog tijela, Aktivnost A100001, A100002, A100003, A100005, Izvor financiranja 1.2.;1.9.; Napomena: izbori su planirani u 2022. godini
1.2. Financiranje političkih stranaka i nezavisnih vijećnika	Broj vijećnika	13	13	Program Rad predstavničkog tijela, Aktivnost A100002, Izvor financiranja 1.2.
1.3. Savjet mladih Grada Novalje	Broj financiranih savjeta	1	1	Program Rad predstavničkog tijela, Aktivnost A100003, Izvor financiranja 1.2.
1.4. Izbori za tijela mjesne samouprave	Broj sufinanciranih izbora	0	0	Program Rad predstavničkog tijela, Aktivnost A100005, Izvor financiranja 1.9.
1.5. Financiranje MO (Novalja, Stara Novalja, Lun, Jakišnica, Metajna, Zubovići, Kustići i Vidalići, Gajac)	Broj sufinanciranih MO	8	8	Program Financiranje mjesne samouprave, Aktivnost A100001-100008, Izvor financiranja 1.2.;1.9.;4.1.;4.6.;
1.6. Redovno održavanje	Broj održavanih objekata	32	33	Program Upravljanje gradskom imovinom, Aktivnost 100001, Izvor financiranja 1.2.

1.7. Nabava dugotrajne imovine	Broj nabavljene dugotrajne imovine (kom)	23	25	Program Upravljanje gradskom imovinom, Kapitalni projekt K100001, Izvor financiranja 7.1.
1.8. Otkup zemljišta	Površina otkupljenog zemljišta (m ²)	3100	4000	Program Upravljanje gradskom imovinom, Kapitalni projekt K100102, Izvor financiranja 7.1.
1.9. Zajednički troškovi upravnih odjela i gradonačelnika	Broj sufinanciranih odjela	3	3	Program Javna uprava i administracija, Aktivnost A100001, Izvor financiranja 1.2.;4.6.
1.10. Donacije i sponzorstva	Broj financiranih donacija i sponzorstava	6	6	Program Javna uprava i administracija, Aktivnost A100003, Izvor 1.9.
1.11. Financijski rashodi	Financijski rashodi	7	5	Program Javna uprava i administracija, Aktivnost A100004, Izvor 1.2.;1.9.;5.2.
1.12. Suradnja s Udrugom gradova	Broj sufinanciranih udruga	1	1	Program Javna uprava i administracija, Aktivnost A100007, Izvor 1.2.
1.13. Otplata obaveza po kreditu za EU projekte	Broj otplaćivanih kredita	1	1	Program Javna uprava i administracija, Aktivnost A100008, Izvor 1.9.
1.14. Otplata obveza po kreditu HBOR-a	Broj otplaćivanih kredita	1	1	Program Javna uprava i administracija, Aktivnost A100009, Izvor 1.2.;4.6.
1.15. Proslave, obilježavanja dana Grada	Broj sufinanciranih događanja	2	3	Program Javna uprava i administracija, Aktivnost A100009, Izvor 1.2.
1.16. Podrška institucionalnom i organizacijskom razvoju udruga i jačanje kapaciteta udruga	Broj sufinanciranih Udruga	13	13	Program Promicanje gospodarskog i turističkog razvoja, Aktivnost A100013, Izvor 1.9.
1.17. Doprinos udruga na području rekreacije, zaštite, zdravlja i okoliša	Broj udruga koje doprinose zaštiti zdravlja i okoliša i promiču rekreaciju	8	9	Program Promicanje gospodarskog i turističkog razvoja, Aktivnost A100016, Izvor 1.9.
1.18. Prometno i komunalno redarstvo	Broj zaposlenika	10	20	Program Održavanje komunalne infrastrukture, Aktivnost A100008, Izvor 1.9.
1.19. Strategija razvoja Grada Novalje 2021.-2027.	Broj izrađenih strategija	0	0	Program Promicanje gospodarskog i turističkog razvoja, Aktivnost T100006, Izvor 1.9. Napomena: planirana je izrada dokumenta u 2022.

2. Protupožarna i civilna zaštita

Aktivnost/projekt	Pokazatelj rezultata	Polazišna vrijednost 2021.	Ciljna vrijednost 2025.	Stavka u proračunu
2.1. Vatrogasna zajednica	Broj financiranih zajednica	1	1	Program Organiziranje i provođenje zaštite i spašavanja, Aktivnost A100001, Izvor 1.2.
2.2. Civilna zaštita	Broj financiranih službi	1	1	Program Organiziranje i provođenje zaštite i spašavanja, Aktivnost A100002, Izvor 1.2.
2.3. Hrvatska gorska služba spašavanja	Broj financiranih službi	1	1	Program Organiziranje i provođenje zaštite i spašavanja, Aktivnost A100003, Izvor 1.2.
2.4. MUP-financiranje nadstandarda sigurnosti	Broj sufinanciranih smještajnih jedinica	16	8	Program Organiziranje i provođenje zaštite i spašavanja, Aktivnost A100004, Izvor 1.2.
2.5. Ažuriranje planova zaštite i spašavanja	Broj ažuriranih planova	0	1	Program Organiziranje i provođenje zaštite i spašavanja, Aktivnost A100005, Izvor 1.2.;1.9.
2.6. Projekti Vijeća za prevenciju	Broj sufinanciranih projekata	0	1	Program Organiziranje i provođenje zaštite i spašavanja, Aktivnost A100007, Izvor 1.9.
2.7. Crveni križ	Broj sufinanciranih organizacija	1	1	Program Zdravstvo, Aktivnost A100003, Izvor 4.6.
2.8. Zgrada DVD Lun	Broj izgrađenih objekata	0	0	Program Promicanje gospodarskog i turističkog razvoja, Aktivnost K100010, Izvor 4.6.; 5.2. Napomena: planirana izgradnja u 2024. godini

3. Prostorno i urbanističko planiranje

Aktivnost/projekt	Pokazatelj rezultata	Polazišna vrijednost 2021.	Ciljna vrijednost 2025.	Stavka u proračunu
3.1. Urbanistički planovi	Broj izrađenih i ažuriranih urbanističkih planova	3	2	Program Prostorno uređenje i unapređenje stanovanja, Aktivnost A100001, Izvor 4.6.
3.2. Izrada katastra nekretnina	Broj provedenih aktivnosti	1	1	Program Prostorno uređenje i unapređenje stanovanja, Aktivnost A100002, Izvor 4.6.

4. Promet i održavanje javnih prometnica

Aktivnost/projekt	Pokazatelj rezultata	Polazišna vrijednost 2021.	Ciljna vrijednost 2025.	Stavka u proračunu
4.1. Projekt uređenja Luke Novalje	Broj financiranih aktivnosti uređenja Luke	1	1	Program Prostorno uređenje i unapređenje stanovanja, Aktivnost A100004, Izvor 5.3.
4.2. Lokalni prijevoz	Broj sufinanciranih prijevoznika	3	3	Program Promicanje gospodarskog i turističkog razvoja, Aktivnost 100003, Izvor 1.2.
4.3. Izgradnja cesta i pripadajuće infrastrukture	Izgrađene nove javne prometnice (km)	1	2,5	Program Razvoj i sigurnost prometa, Aktivnost K100001, Izvor 4.1.; 5.2.;7.1.
4.4. Heliiodrom	Izrada projektne dokumentacije	0	0	Program razvoj i sigurnost prometa, Aktivnost K100003, Izvor 5.2. Napomena: planirano izraditi dokumentaciju u 2022. godini
4.5. Rekonstrukcija Primorske ulice	Broj provedenih rekonstrukcija	0	0	Program Razvoj i sigurnost prometa, Aktivnost K100007, Izvor 5.2. Napomena: planirano izraditi rekonstrukciju u 2023. godini
4.6. Sufinanciranje izgradnje prometnica	Broj sufinanciranih ustanova	1	1	Program Razvoj i sigurnost prometa, Aktivnost T100001, Izvor 1.2.
4.7. Prometna signalizacija (horizontalna, vertikalna i svjetleća)	Broj izvođača radova	2	2	Program Održavanje komunalne infrastrukture, Aktivnost A100007, Izvor 4.6.
4.8. Šetnica oko Punte Vrtića	Broj provedenih aktivnosti	0	0	Program Promicanje gospodarskog i turističkog razvoja, Aktivnost K100009, Izvor 4.6.;5.2. Napomena: Planirane su aktivnosti uređenja šetnice u periodu od 2022.-2024. godine
4.9. Sanacija stijene iznad puta Zubovići-Dražica	Broj saniranih lokacija	0	0	Program Promicanje gospodarskog i turističkog razvoja, Aktivnost T100008, Izvor 5.2. Napomena: Planirane su aktivnosti uređenja u 2023. godini

5. Zaštita i unapređenje prirodnog okoliša

Aktivnost/projekt	Pokazatelj rezultata	Polazišna vrijednost 2021.	Ciljna vrijednost 2025.	Stavka u proračunu
5.1. JU za zaštitu i očuvanje prirode LSŽ	Broj sufinanciranih Ustanova	1	1	Program Zaštita okoliša, Aktivnost T100006, Izvor 1.2.
5.2. Sortirnica	Broj izgrađenih i opremljenih postrojenja za sortiranje odvojeno prikupljenog materijala	0	0	Program Izgradnja ostalih objekata, Aktivnost K100007, Izvor 4.6.;5.2. Napomena: Planirana izgradnja postrojenja je u 2022. godini
5.3. Reciklažno dvorište za građevinski otpad	Broj izgrađenih reciklažnih dvorišta	0	0	Program Izgradnja ostalih objekata, Aktivnost K100008, Izvor 1.2.; 4.6.;5.6. Napomena: Planirana izgradnja reciklažnog dvorišta je u 2023. godini
5.4. Deponija smeća Caska-pretovarna stanica	Broj uredenih stanica	0	0	Program Izgradnja ostalih objekata, Aktivnost K100011, Izvor 4.6.;5.6. Napomena: Planirano uređenje stanice je u 2023. godini
5.5. Dezinsekcija, deratizacija i zaštita bilja	Broj izvođača	1	1	Program Održavanje komunalne infrastrukture, Aktivnost A100009, Izvor 4.2.
5.6. Sanacija divljih odlagališta otpada	Broj saniranih odlagališta	1	1	Program Prostorno uređenje i unapređenje stanovanja, Aktivnost A100003, Izvor 1.2.;5.6.
5.7. Smanjenje buke u zoni Zrće	Broj provedenih aktivnosti	1	1	Program Promicanje gospodarskog i turističkog razvoja, Aktivnost T100001, Izvor 1.5.;4.6.
5.8. Sufinanciranje zbrinjavanja azbestnih krovova	Broj izvođača radova	1	1	Program Zaštita okoliša, Aktivnost A100001, Izvor 1.2.
5.9. Sufinanciranje građanima za doprinos u zaštiti prirode i okoliša	Broj sufinanciranih aktivnosti	2	2	Program Zaštita okoliša, Aktivnost A100002, Izvor 1.2.;5.1.
5.10. Briga o životinjama	Broj sufinanciranih poslovnih subjekata	3	3	Program Zaštita okoliša, Aktivnost T100003, Izvor 1.2.
5.11. Mobilno reciklažno dvorište	Broj mobilnih reciklažnih dvorišta	0	0	Program Zaštita okoliša, Aktivnost T100004, Izvor 4.2.

				Napomena: planirana je izgradnja reciklažnog dvorišta u 2022. godini
--	--	--	--	---

6. Gospodarski razvoj

Aktivnost/projekt	Pokazatelj rezultata	Polazišna vrijednost 2021.	Ciljna vrijednost 2025.	Stavka u proračunu
6.1. Djelatnost TZ Grada Novalje	Broj sufinanciranih TZ	1	1	Program Promicanje gospodarskog i turističkog razvoja, Aktivnost A100007, Izvor 1.5.;1.9.
6.2. Akcije promidžbe turizma	Broj održanih promidžbenih događaja	5	5	Program Promicanje gospodarskog i turističkog razvoja, Aktivnost A100008, Izvor 1.5.
6.3. Djelatnost TZ Stara Novalja	Broj sufinanciranih TZ	1	1	Program Promicanje gospodarskog i turističkog razvoja, Aktivnost A100009, Izvor 1.5.
6.4. Doprinos udruga promociji u turizmu, razvoju, gospodarstva i poljoprivrede	Broj udruga koje promiču turizam, razvoj gospodarstva i poljoprivrede	9	9	Program Promicanje gospodarskog i turističkog razvoja, Aktivnost A100014, Izvor 1.9.
6.5. Razvoj poljoprivrede, malog i srednjeg poduzetništva	Broj korisnika dodijeljenih subvencija	5	10	Program Promicanje gospodarskog i turističkog razvoja, Aktivnost A100006, Izvor 1.2.;1.9.
6.6. Poduzetnički inkubator	Broj sufinanciranih inkubatora	1	1	Program Promicanje gospodarskog i turističkog razvoja, Aktivnost K100003, Izvor 4.6.

7. Kultura, tjelesna kultura i sport

Aktivnost/projekt	Pokazatelj rezultata	Polazišna vrijednost 2021.	Ciljna vrijednost 2025.	Stavka u proračunu
7.1. Doprinos udruga na području kulture, izdavaštva, edukacije	Broj udruga koje promiču kulturu, izdavaštvo i edukacije	8	8	Program Promicanje gospodarskog i turističkog razvoja, Aktivnost A100015, Izvor 1.9.

7.2. Zaštita kompleksnog arheološkog nalazišta Caska	Broj sufinanciranih nalazišta	1	1	Program Istraživanje i zaštita arheološke i sakralne baštine, Aktivnost A100004, Izvor 1.5.;5.1.
7.3. Arheološki centar Rimska kava	Broj sufinanciranih centara	1	1	Program Istraživanje i zaštita arheološke i sakralne baštine, Aktivnost T100001, Izvor 1.2.;5.2.
7.4. Sanacija Rimskih zidova na Caski	Broj provedenih sanacija	0	0	Program Istraživanje i zaštita arheološke i sakralne baštine, Aktivnost K100001, Izvor 1.9.;5.2. Napomena: planirana je sanacija 2022. godine
7.5. Sufinanciranje vjerskih zajednica (župe: svete Katarine Novalja, svetog Anđela čuvara Lun, Barbati, Časne sestre Franjevke, Župni Caritas, Samostan Benediktinki svete Margarite Pag)	Broj sufinanciranih zajednica	6	6	Program Donacije vjerskim zajednicama, Aktivnost A100001-A100006, Izvor 1.9.
7.6. Financiranje Zajednice sportova Grada Novalje	Broj sufinanciranih zajednica	1	1	Program Razvoj sporta i rekreacije, Aktivnost A100002, Izvor 1.2.
7.7. Djelatnost Gradske knjižnice	Broj sufinanciranih knjižnica	1	1	Program Promicanje kulture, Aktivnost A100002, Izvor 1.1;1.2.;3.2.
7.8. Djelatnost Centra za kulturu	Broj sufinanciranih centara	1	1	Program Promicanje kulture, Aktivnost A100003, Izvor 1.2.;3.2.
7.9. Kulturne i turističke manifestacije	Broj održanih kulturnih manifestacija/događaja	8	8	Program Promicanje kulture, Aktivnost A100004, Izvor 1.1.;1.5.;3.2.
7.10. Djelatnost Gradskog muzeja	Broj sufinanciranih muzeja	0	1	Program Promicanje kulture, Aktivnost A100005, Izvor 1.2.;3.2.
7.11. Rekonstrukcija i dogradnja sportskog centra	Broj provedenih rekonstrukcija i dogradnji	1	0	Program Promicanje gospodarskog i turističkog razvoja, Aktivnost K10007, Izvor 1.2.;5.2. Napomena: planiran je završetak rekonstrukcije i dogradnje u 2022. godini

8. Socijalna skrb i demografija

Aktivnost/projekt	Pokazatelj rezultata	Polazišna vrijednost 2021.	Ciljna vrijednost 2025.	Stavka u proračunu
8.1. Pomoć obiteljima i kućanstvima	Broj obitelji kojima je pružena pomoć	80	80	Program Socijalna skrb, Aktivnost A100001, Izvor 1.2.
8.2. Jednokratna naknada za novorođenče	Broj dodijeljenih naknada	35	39	Program Socijalna skrb, Aktivnost A100002, Izvor 1.9.;5.1.
8.3. Božićnice umirovljenicima s malim mirovinama	Broj dodijeljenih božićnica	425	425	Program Socijalna skrb, Aktivnost A100003, Izvor 1.9.
8.4. Pomoć za djecu s teškoćama u razvoju	Broj korisnika pomoći	1	1	Program Socijalna skrb, Aktivnost A100004, Izvor 1.9.
8.5. Projekt „ZAŽELI“	Broj financiranih zaposlenika	11	0	Program Socijalna skrb, Aktivnost T100001, Izvor 5.1. Napomena: završetak projekta je planiran u 2022. godini

9. Primarna zdravstvena zaštita

Aktivnost/projekt	Pokazatelj rezultata	Polazišna vrijednost 2021.	Ciljna vrijednost 2025.	Stavka u proračunu
9.1. Financiranje zdravstvenih standarda	Broj sufinanciranih zdravstvenih ustanova	3	3	Program Zdravstvo, Aktivnost A100004, Izvor 1.2.;1.5.

10. Odgoj i obrazovanje

Aktivnost/projekt	Pokazatelj rezultata	Polazišna vrijednost 2021.	Ciljna vrijednost 2025.	Stavka u proračunu
10.1. Studentske i učeničke stipendije	Broj dodijeljenih stipendija	68	75	Program Obrazovanje, Aktivnost A100001, Izvor 1.2.;1.9.
10.2. Sufinanciranje obrazovnog materijala učenika osnovne i srednje škole	Broj sufinanciranih učenika	262	280	Program Obrazovanje, Aktivnost A100002, Izvor 1.9.
10.3. Sufinanciranje prijevoza učenika srednjih škola	Broj sufinanciranih prijevoznika	1	2	Program Obrazovanje, Aktivnost A100003, Izvor 1.2.
10.4. Sufinanciranje programa glazbene škole	Broj sufinanciranih škola	1	1	Program Obrazovanje, Aktivnost A100004, Izvor 1.2.

10.5. OŠ A.G.Matoš Novalja-financiranje iznad standarda	Broj sufinanciranih škola	1	1	Program Obrazovanje, Aktivnost A100005, Izvor 1.2.
10.6. Dječji pokloni za svetog Nikolu	Broj sufinanciranih dobavljača	1	1	Program Obrazovanje, Aktivnost A100006, Izvor 1.9.

11. Briga o djeci

Aktivnost/projekt	Pokazatelj rezultata	Polazišna vrijednost 2021.	Ciljna vrijednost 2025.	Stavka u proračunu
11.1. Djelatnost dječjeg vrtića Carić	Broj sufinanciranih vrtića	1	1	Program Predškolski odgoj, Aktivnost A100001, Izvor 1.1.;1.2.;3.2.
11.2. Otplata obveza po kreditu za dogradnju dječjeg vrtića	Broj otplaćenih rata kredita	4	4	Program Predškolski odgoj, Aktivnost A100002, Izvor 1.2.;5.5.

12. Komunalno gospodarstvo

Aktivnost/projekt	Pokazatelj rezultata	Polazišna vrijednost 2021.	Ciljna vrijednost 2025.	Stavka u proračunu
12.1. Uređenje povijesne jezgre grada	Broj provedenih aktivnosti	0	1	Program Razvoj i sigurnost prometa, Aktivnost K100005, Izvor 4.1.;4.3.;5.2.
12.2. Izgradnja i širenje mreže javne rasvjete	Broj novih rasvjetnih tijela	20	30	Program Izgradnja ostalih objekata, Aktivnost K100001, Izvor 4.1.;4.6.
12.3. Energetska obnova zgrade Gradskog muzeja	Broj energetske učinkovitih objekata	0	0	Program Izgradnja ostalih objekata, Aktivnost K100010, Izvor 1.2. Napomena: planirana obnova građevine u 2023. godini
12.4. Održavanje poljskih puteva i nerazvrstanih cesta	Površina održavanih poljskih puteva i nerazvrstanih cesta (m ²)	10000	10000	Program Održavanje komunalne infrastrukture, Aktivnost A100001, Izvor 4.1.;4.2.
12.5. Javna rasvjeta- održavanje i potrošnja električne energije	Broj održavanih rasvjetnih tijela	2700	2810	Program Održavanje komunalne infrastrukture, Aktivnost A100002, Izvor 4.2.
12.6. Održavanje, javnih, zelenih i cvjetnih površina	Održavane javne površine (m ²)	10000	10500	Program Održavanje komunalne infrastrukture, Aktivnost A100003, Izvor 1.2.;1.5.;4.2.;4.6.
12.7. Čišćenje ulica i javnih površina	Čišćenje ulica i javnih površina (m ²)	12500	12500	Program Održavanje komunalne infrastrukture,

				Aktivnost A100004, Izvor 4.2.;4.6.
12.8. Održavanje vodoopskrbnih i objekata odvodnje	Broj održavanih vodoopskrbnih i objekata odvodnje	320	370	Program Održavanje komunalne infrastrukture, Aktivnost A100005, Izvor 4.6.
12.9. Uređenje i čišćenje plaža	Broj plaža koje se čiste i uređuju(održavaju)	16	16	Program Održavanje komunalne infrastrukture, Aktivnost A100006, Izvor 4.2.;4.6.
12.10. Prigodna dekoracija i iluminacija	Broj dobavljača	4	4	Program Održavanje komunalne infrastrukture, Aktivnost A100010, Izvor 1.5.
12.11. Hortikulturno uređenje javnih površina	Broj izvođača	4	4	Program Održavanje komunalne infrastrukture, Aktivnost A100011, Izvor 1.5.
12.13. Urbano-komunalna oprema	Broj nabavljene urbano-komunalne opreme	41	50	Program Održavanje komunalne infrastrukture, Aktivnost K100001, Izvor 4.2.
12.14. Mediteranski vrt-Šumica Vrtić	Broj aktivnosti uređenja vrta	0	0	Program Promicanje gospodarskog i turističkog razvoja, Aktivnost K100001, Izvor 1.2.;5.2. Napomena: planiran početak radova u 2022. godini i završetak u 2024. godini
12.15. Projekt Gradska tržnica Novalja	Broj provedenih aktivnosti	1	0	Program Promicanje gospodarskog i turističkog razvoja, Aktivnost K100008, Izvor 4.6.;5.2. Napomena: započeti radovi u 2021. godini i planiran završetak u 2023. godini
12.16. Razvoj mreže širokopojsnog interneta	Broj izrađenih dokumenata	0	0	Program Promicanje gospodarskog i turističkog razvoja, Aktivnost T100007, Izvor 1.9. Napomena: planirano izraditi dokumente u 2022. godini

13. Uređenje naselja i stanovanje

Aktivnost/projekt	Pokazatelj rezultata	Polazišna vrijednost 2021.	Ciljna vrijednost 2025.	Stavka u proračunu
13.1. Dječja igrališta	Broj dječjih igrališta u koje je provedeno ulaganje	11	12	Program Održavanje komunalne infrastrukture, Aktivnost K100002, Izvor 4.2.;7.1.

6. STRATEŠKI PROJEKTI GRADA NOVALJE DO 2025. GODINE

Naziv strateškog projekta	Procijenjena vrijednost projekta	Planirano vrijeme provedbe	Provedba u nadležnosti
Izgradnja nove gradske obilaznice	40.000.000,00	2023-2025	Grad Novalja
Rekonstrukcija i dogradnja Osnovne škole A.G.Matoša	26.250.000,00	2022-2024	Ličko – senjska županija
Izgradnja/uređenje/rekonstrukcija mreže prometnica	45.000.000,00	2022-2025	Grad Novalja
Proširenje i uređenje sportskog centra Cissa	10.000.000,00	2023-2024	Grad Novalja
Izgradnja i uređenje luke Novalja	85.000.000,00	2022-2024	Grad Novalja
Uređenje prometnica i zajedničke infrastrukture - Poduzetnička zona Prozor – Zaglava	35.000.000,00	2022-2025	Grad Novalja
Izgradnja gradske tržnice	5.300.000,00	2022-2023	Grad Novalja

7. INDIKATIVNI FINACIJSKI OKVIR

Indikativni financijski okvir provedbenog programa s jasnim prikazom povezanosti utvrđenih mjera i pripadajućih ključnih aktivnosti i projekata s odgovarajućim stavkama u proračunu nalazi se u PRILOGU 1.

Prilikom izrade indikativnog financijskog okvira primijenilo se je načelo povezivanja s Proračunom. Utvrđen je financijski okvir za provedbu mjera odnosno trošak provedbe pojedine mjere.

Projekti koji se financiraju iz EU izvora poštuju europske okolišne politike i principe ne činjenja štete okolišu „*do not significant harm principle*“.

8. OKVIR ZA PRAĆENJE I IZVJEŠTAVANJE

Praćenje i izvještavanje o provedbi akta strateškog planiranja od značaja za jedinice lokalne samouprave sastavni je dio procesa strateškog planiranja i definirano je Pravilnikom o Strateškom planiranju. Praćenje provedbe akata strateškog planiranja obuhvaća proces prikupljanja, analize i usporedbe pokazatelja (definirani u strateškom okviru Grada Novalje) kojima se sustavno prati uspješnost provedbe mjera akta strateškog planiranja. Izvještavanje o provedbi akta strateškog planiranja proces je pružanja pravovremenih i relevantnih informacija ključnim nositeljima strateškog planiranja na razini JLS te široj javnosti o statusu provedbe strateškog akta.

Praćenje i izvještavanje

Za provedbu ovoga Provedbenog programa te za praćenje i izvještavanje o provedbi nadležan je Grad Novalja na čelu s gradonačelnikom kao odgovornom osobom. Grad Novalja koordinira procesom koji za cilj ima provedbu mjera usmjerenih dostizanju i ispunjenju vizije Grada. Gradonačelnik će imenovati djelatnike stručne službe gradonačelnika koji se bit će odgovorni za koordinaciju provedbe u suradnji s imenovanom radnim tijelom. Gradonačelnik je odgovoran za redovno izvještavanje o provedbi Provedbenog programa i uspješnosti zadanih ciljeva. Na godišnjoj osnovi, krajem svake kalendarske godine revidirat će se Provedbeni program Grada Novalje. Praćenje provedbe odvija se tako da odgovorna osoba priprema godišnja izvješća o provedbi. Gradsko vijeće Grada Novalje zaprima i odobrava godišnja izvješća te daje preporuke za unaprjeđenje izvršavanja. Sva izvješća o aktivnostima praćenja i izvještavanja Provedbenog programa Grada Novalje bit će objavljena na službenim internetskim stranicama Grada Novalje.

Ciljevi praćenja i izvještavanja su sljedeći:

- sustavno praćenje uspješnosti provedbe mjera akta strateškog planiranja;
- učinkovito upravljanje provedbom akta strateškog planiranja i kontinuirano unapređivanje javne politike korištenjem rezultata praćenja i izvješćivanja;
- pružanje pravovremenih i relevantnih osnova donositeljima odluka prilikom određivanja prioriteta razvojne politike, donošenja odluka na razini strateškog planiranja i revizije akta strateškog planiranja kroz analizu učinka, ishoda i rezultata provedenih mjera;
- utvrđivanje nenamjernih pozitivnih i negativnih posljedica provedbe akta strateškog planiranja;
- povezivanje politike, programa, prioriteta, mjera i razvojnih projekata;
- osiguranje transparentnosti i odgovornosti za korištenje javnih sredstava i izvještavanje javnosti o učincima potrošnje javnih sredstava.

Rokovi i postupci praćenja i izvještavanja o provedbi Provedbenog programa JLS-a propisani su Pravilnikom o SP-u.

Vrsta izvješća	Ciklus	Obveznik izrade izvješća	Kome se podnosi:	Rok za izvješće:
Provedbeni program Grada Novalje za razdoblje 2021-2025. godine	Polugodišnje	Regionalni koordinator;	Predstavničko tijelo;	do 31. srpnja tekuće godine (za tekuću godinu);
	Godišnje	Lokalni koordinator	Koordinacijsko tijelo	do 31. siječnja tekuće godine (za prethodnu godinu)

Proces praćenja i izvještavanja uključuje sljedeće korake u cilju provedbe praćenja i izvještavanja o strateškom planiranju:

1. Uspostava institucionalnog okvira za praćenje uspješnosti provedbe;
2. Identifikacija zahtjeva praćenja;
3. Uspostava mreže osoba za praćenje;
4. Izvještavanje o rezultatima i identifikacija mogućih problema;
5. Pokretanje preventivnih mjera rješavanja problema;
6. Ispunjavanje službenih zahtjeva izvješćivanja.

Vrednovanje akata strateškog planiranja

Postupak vrednovanja akta strateškoga planiranja neovisna je usporedba i ocjena očekivanih i ostvarenih rezultata, ishoda i učinka provedbe Provedbenog programa. Pravilnikom o strateškom planiranju definirana je obveza vrednovanja akata strateškog planiranja samo za srednjoročne i dugoročne akte. Prema tome, obveza vrednovanja Provedbenog programa nije definirana Zakonom o strateškom planiranju, ali ukoliko se ukaže potreba za provedbom istog za daljnje formiranje javnih politika, a sukladno financijskim mogućnostima Grada, vrednovanje će se provesti prema niže navedenoj metodologiji.

Sustav vrednovanja temelji se na sljedećim parametrima:

- ✓ Vrednovanje provode unutarnji i/ili vanjski stručnjaci koji su funkcionalno neovisni o tijelima nadležnima za izradu i provedbu akata strateškoga planiranja;
- ✓ Gradonačelnik koji je nadležan za pokretanje izrade akta strateškog planiranja donosi odluku o početku postupka vrednovanja;

- ✓ Rezultati, ishodi i učinci provedbe akata strateškoga planiranja utvrđeni postupkom vrednovanja predstavljaju temelj za reviziju javnih politika i daljnje procese strateškoga planiranja.

Metodologija vrednovanja primijenit će se sukladno pravilima definiranim u Priručniku o strateškom planiranju te Pravilniku o rokovima i postupcima praćenja i izvještavanja o provedbi akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave.

POPIS SLIKA

Slika 1. Organizacijska struktura Gradske uprave Grada Novalje	8
Slika 2. Položaj Grada Novalje	13
Slika 3. Poduzetnička zona Čiponjac	36
Slika 4. Prometno opterećenje Grada Novalje, 2018. godina	54
Slika 5. Intenzitet pješačkih tokova u naselju Novalja, 2018. godina	55

POPIS TABLICA

Tablica 1. Broj zaposlenih u Gradskoj upravi	11
Tablica 2. Primjer „Proračuna u malom“ – struktura svih rashoda u 2021. godini	14
Tablica 3. Planirani proračunski iznosi za 2021. godinu u odnosu na 2020. godinu.....	15
Tablica 4. Prikaz planiranih iznosa prihoda i primitaka Grada Novalje.....	16
Tablica 5. Proračunski plan Grada Novalje za 2021. godinu i projekcije za 2022. i 2023. godinu	16
Tablica 6. Popis stanovništva Grada Novalje iz 2021. godine	17
Tablica 7. Popis kućanstava i stambenih jedinica 2021. godine za Grad Novalju	18
Tablica 8. Unutarnji i inozemni migracijski saldo Grada Novalje	19
Tablica 9. Stanovništvo – procjena prirodnog kretanja Grada Novalje, 2011. – 2020.....	19
Tablica 10. Stanovništvo - stanovništvo Grada Novalje, 2011. – 2020.....	19
Tablica 11. Iznos planiranih i realiziranih proračunskih sredstava Grada Novalje za zdravstvene standarde, 2016. – 2020.	21
Tablica 12. Udruge i organizacije civilnog društva na području Grada Novalje.....	23
Tablica 13. Popis kulturnih dobara Grada Novalje.....	26
Tablica 14. Broj učenika i razrednih odjela u Osnovnoj školi Antuna Gustava Matoša Novalja, 2011.-2021.....	29
Tablica 15. Studenti sa područja Grada Novalje prema vrsti završenog studija i stečenom akademskom zvanju, 2011.–2019.....	29
Tablica 16. Broj polaznika predškolskog odgoja, broj odgojnih skupina i zaposlenih u Dječjem vrtiću „Carić“, 2016. – 2020.	30
Tablica 17. Gradovi /općine Ličko - senjske županije po broju zaposlenih, ukupnih prihoda i neto dobiti poduzetnika u 2019. godini.....	33
Tablica 18. Prihodi top 10 poduzetnika Grada Novalje, 2019.....	34
Tablica 19. Razina nezaposlenosti u RH i Gradu Novalji, 2011. - 2021.....	37
Tablica 20. Razina nezaposlenosti prema dobi osoba u Gradu Novalja, 2016. - 2021.	37
Tablica 21. Razina nezaposlenosti prema razini obrazovanja u Gradu Novalji	38
Tablica 22. Broj dolazaka i noćenja turista u Gradu Novalji, 2016. - 2020. godina	39
Tablica 23. Bruto iskorištenost smještajnih kapaciteta (osnovni kreveti) i iskorištenost na vršni dan potražnje, 2019. godina	40
Tablica 24. Broj kreveta u nekomercijalnim turističkim kapacitetima u 2019. godini po naseljima Grada Novalje (stanje 31.08.).....	41
Tablica 25. Razina zadovoljstva turista boravkom, smještajem i gastronomijom.....	42
Tablica 26. Financijski plan poslovanja za tvrtku Komunalije d.o.o., za 2020. i 2021.....	47

Tablica 27. Planirana i realizirana sredstva proračuna Grada Novalje za vodoopskrbu i odvodnju, 2016.-2020.	48
Tablica 28. Projekcija količina komunalnog otpada do 2022. godine	49
Tablica 29. Sastav sakupljenog otpada u Gradu Novalji, 2016. – 2020. godina	50

PRILOG 1.